

STANDARD

EKONOMİK VE TEKNİK DERGİ

YIL : 1

SAYI : 8

AĞUSTOS 1962

İÇİNDEKİLER

Sahife

Millî Sanayi Standardlarının gizli kuvveti	3
Bizde ve Avrupa'da meyve ve sebze standardları	4-5
Sanayinin korunmasında standardların rolü	6
Standard dünyasından portreler	7
Yurttan haberler	9
TSE haberleri	10-11
Yalnızlık iletkenlerle ilgili standardlar da mecburi kılındı	12
Cimento Standardları	13-14
Yapı Malzemesi Sergisi İzmir Fuarında	15
Sivilaştırılmış hidro karbur tezzi tüpleri	17
Ağaç tel direkleri	18-19
ISO, IEC haberleri	20
Dünyadan haberler	21
Fabrikalarda mal işleme	22-23
Zeytin Standardı çalışmalar	24
Yeni yayınlar	25
Trakya ziraatçıları, Standard sebze istihsal ve ihracı için, çalışıyorlar....	27
Summary of Contents....	29-32

ADAKALE SOKAK 27
A N K A R A

31 Ağustos 1962 tarihinde basılmıştır

EKONOMİK HAREKETLER AYI

Geçirdiğimiz ay tamamen ekonomik hareket ve beyanlara sahne olmuştur.

Bir taraftan 5 yıllık plan üzerinde çalışmalar devam ederken, Başkan bu çalışmalar ve planın istihdad ettiği hedefler üzerinde beyanatta bulunmuş, Plânlama Teşkilâtı da 15 yıllık planla varılacak gayeleri açıklamıştır.

İstanbul'da Ekonomik ve Sosyal Etüdler Derneği tarafından tertiplenen «Sanyide yatırım ve sermaye terakümü» konulu seminerin açılışında bulunan Başkan etraflı bir konuşma yaparak, birçok ecnebi memlekete mensup iş adamı ve mütehassis hitaben Türkiye'de kendileri için müsait bir ortam bulacaklarını belirtmiştir. 25 Ağustosa kadar devam eden bu seminer çalışmalarında memleketimizin sermaye ve yatırım meseleleri etrafı tartışılmıştır.

Diğer taraftan Başkan İnönü İstanbul'da bir basın toplantısı yaparak yerli ve yabancı basın temsilcilerine ekonomik ve siyasi politikanın üzerinde etraflı beyanlarda bulunmuştur.

Bu ay içinde, 16-17 Temmuz tarihlerinde Özel Sektörle yapılan toplantıya paralel olarak, Hükümetle işçi temsilcileri, Hükümetle esnaf ve sanatkârlar temsilcileri arasında da toplantılar yapılmış ve olumlu sonuçlara varılmıştır.

Nihayet 20 Ağustos tarihinde, Ticaret Bakanının yaptığı bir konuşma ile, İzmir Internasyonal Fuarı açılmıştır.

İçerde böyle mühim hâdiseler cereyan ederken Türkiye'yi ilgilendiren iki dış olayı da zikretmek gereklidir. Memleketimize yardım için kurulan konsorsium'a yeni iltilahların bekleniği haberi alınmıştır. Plânlı devreye girişle beraber bu dış yardımın ekonomik ve gelişmemize büyük faydası olacağı muhakkaktır. İkinci mühim dış hâdice ise İngiltere Müşterek Pazar Müzakerelerinin yeniden kesilmesidir.

Daha evvelce kesilen müzakerelere bilâhare yeniden başlanmış fakat ziraî mahsuller üzerinde çıkan anlaşmazlıklar sebebiyle görüşmeler yarıda kalmıştır. Müzakereye sonbaharda devam edileceği açıklanmıştır.

TSE

Çanakkale Seramik Fabrikaları A.Ş.

TÜRKİYE SERAMİK SANAYİNDE İLK
DEFA İNKILAP YAPAN MÜESSESEDİR

SAĞLAM - UCUZ - ZARİF VE GARANTİLİ

FAYANS - İZOLATÖR - ELEKTROPORSELEN
VE SAİR SERAMİK MAMULLERİNİ

tercih etmekle aynı zamanda memleketimizin
menfaatini de korumuş olursunuz

MÜRACAAT : Sipariş ve mübayaşa için

İSTANBUL — Galata Tersane Cad. Kipman Han 5

TELGRAF : Kaleseramik — İstanbul

TELEFON : 44 76 83

MİLLİ SANAYİ STANDARDLARININ GİZLİ KUVVETİ

Dr. N. N. TANYOLAC

Türk Standardları Enstitüsü kuruluş hazırlıklarını tamamlamış, modern teknığın anladığı anlamda standardların hazırlanmasını sağlayacak teknik komitelerin yetişmesine hizmet etmiş, bu komiteler aracılığı ile endüstrinin istediği acele standardları hazırlamış ve yayımlamış bulunuyor.

Türk Standardları Enstitüsü, mali ve idarî bir çok güçlüklerle karşın kuruluş devresini muvaffakiyetle bitirmiştir ve 1960 yılından itibaren millî endüstriyinin temel müesseselerinden biri olmaya başlamıştır.

Batının anladığı mânada millî sanayi standardlarının hazırlanması işinin memleketimizde gecikmesinin en önemli sebebi, standardların **faydaları, hazırlanması** ve bilhassa **gizli kuvveti** hakkında, sanayicilerimizin, idarecilerimizin ve aydınlarımızın tam ve teferruatlı bir anlayışa varamamış olduğunda aramak icabeder.

Standard kelimesini artık hepimiz rahatça kullanabileğemekteyiz. Fakat, hâlâ standard deyince ihtiyarî standardı kabul etmeyen ve yalnız mecbûrî standardı anlayan ve muayyen bir sınai mamûle ait standard deyince, her hangi bir memleketin o mamûle ait standardını ayınen tercüme etmek suretile bir Türk standardının yapılabileceğine inanan, idarecilerimiz ve hattâ sanayicilerimiz mevcuttur.

Bütün standardların mecbûrî olması ve bir memleketin standardının ayınen tercüme edilerek Türk standardı olarak kabul edilmesi görüşünü ileri sürenlerin millî standardların giz-

li kuvvetlerini bilmediklerine politik problemler yaratacağı aşikârdır.

Evet, millî standardların umumiyetle bilinen :

1. İstihsalı artırmak
2. Kaliteyi yükseltmek
3. Maliyeti azaltmak
4. Malzeme ve işçilikten tasarruf etmek,

şeklinde ifade edilen dört esas gayesinden başka ve bunların hepsinin üstünde olan gizli kuvveti **millî sanayinin himayesidir**. Bu kuvvet, millî sanayi için özel surette hazırlanan gümrük tariplerinden ve diğer ithalât vergileri ile elde edilen himayelerden çok daha müessir olan ve uluslararası önemli tavizleri icap ettirmeyen gizli bir kuvvettir. Bu kuvvet ayrıca memleketin gelişen endüstrisine her zaman intibak edecek şekilde ayarlanabilme hassasını da haizdir.

Bu kuvvetin önemini anlayabilmek için, (A) memleketinin standardlarını ayınen tercüme ederek millî standard olarak kabul ettiğimizi farzedelim. Bunun neticesi evvelâ ithalâtımızın yalnız o memleketten temini mecburiyetle karşılaşırız. Esasen bazı Avrupa memleketleri bunu arzu ettikleri için bazı standardları Türkçeye tercüme edip bastırmışlardır.

Yerli sanayiinin de evvelâ bu standardlara uyabilmek için makine ve tesisatının mühim bir kısmını gene (A) memleketinin aynı mamûller için kullandığı makine ve tesisatla yenilemesi icap eder. Bu durumun yalnız millî endüstrimizi tehlikeye düşürmekle kalmayacağı; ayrıca ithalât ve ihracatın el ele çalışıp gelişecekleri bakımından önemli iktisadi ve devre olacaktır.

Esasen, her memleketin müstereken kabul edebileceği standardları tesbit etmek üzere 18 seneden beri çalışan (ISO) Beynemilel Standardizasyon Teşkilâti, bütün çalışmalara rağmen, üyesi olan 47 hükümetin kabul ettiği müstereken standardın adedi 18 bile değildir.

Millî standardların, millî sanayi bakımından olan gizli kuvvetini belirtmek için diğer bir misâl alalım. Almanya'da bir devlet müessesesi veya hususi müessesese, bir sınai mamûl alırken bir şartname tesbit eder. Bu şartnamenin içinde İngiliz veya Fransız standardları yerine gayet tabîî olarak Alman standardlarına (DIN) yer verir. Diğer memleketler aynı işi görecek mamûller (DIN) e göre yapmadıkları için maliyeti daha müsait ve kalitesi daha iyi bile olsa Alman müessesesine mal tekli edemezler. Eğer DIN'e göre imalât yapıp teknif yapmayı kabul etseler onlar için hususi bir imalât olacağını dan maliyetinin Alman mamûllerine nazaran yüksek olacağını ve dolayısı ile satış yapamayıcağı aşikârdır.

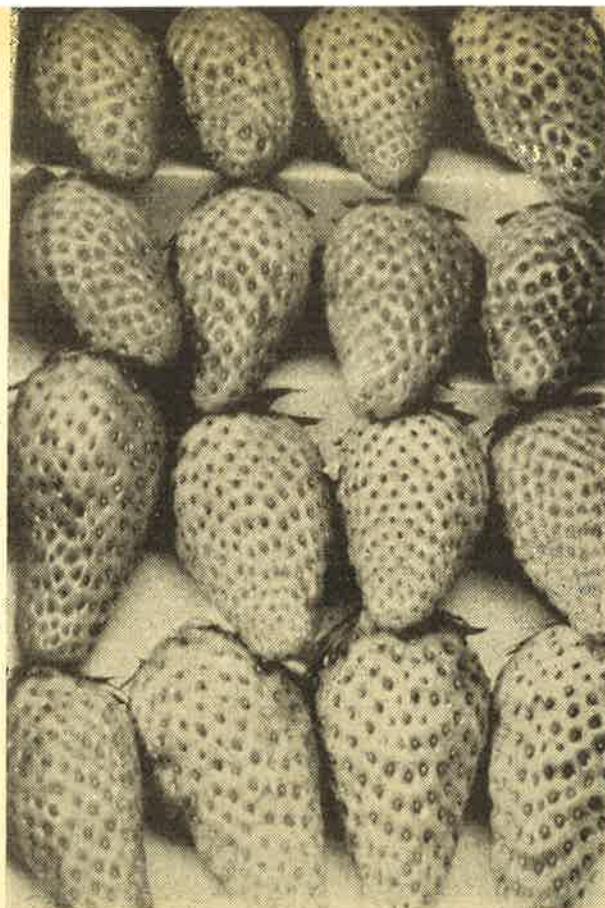
Memleketimizde de millî standardlar artık hem sınai mamûllerimizin kalitesi yükseltecek ve maliyetleri düşecek ve hem de ahcilar yerli mamûllerimizi ithal mallarına nazaran tercih edeceklerdir.

Bugün TSE, endüstrimizin en sağlam bir desteği olabilecek duruma gelmiştir. Önümüzdeki ilk beş sene TSE ile endüstriyinin el ele çalışıp gelişecekleri bakımından önemli iktisadi ve devre olacaktır.

Bizde ve Avrupa'da

MEYVE VE SEBZE STANDARDLARI

**TSE faaliyete geçtikten sonra meyve
ve sebzelerimiz için standard
çalışmalarına başlanmıştır**

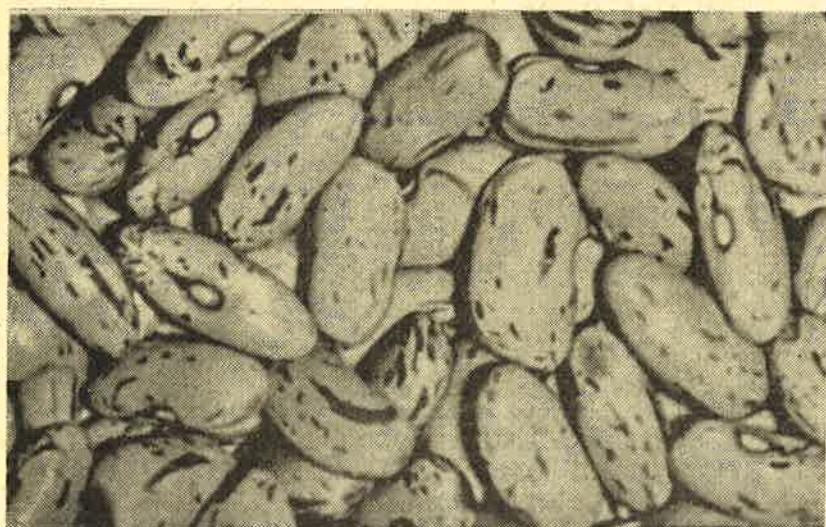
Hükümete bazı yetkiler ta- toplamı ancak 10 olmuştur. nınan 1705 sayılı Kanun, Dün- Bunlar arasında 3 tanesi kuru ya ekonomik buhranı sona meyvelerle (fındık, çekirdeksiz erken çıkarılmıştı. Yerli ü- kuru üzüm, antep fistığı) ilgili rünlerimizin kaliteli ve stand- olup 1 tanesi de yaş meyve (el- dard tiplere uygun olarak ihra- ma) ile ilgilidir. Yaş ve kuru cını sağlamak amacıyla çıkarılan bu kanun yürürlüğe gir- sebzelerle ilgili hiçbir çalışma dikten sonra yerli tarım ürünlerinden bazlarının tipleri he- yapılmamıştır. Halbuki mem- leketimizin yaş meyve ve sebzeleri lezzet bakımından yer- men tesbit edilmişti. Fındık, yüzünde emsalsizdir, denilebi- çekirdeksiz kuru üzüm ilk ola- lır.

Hükümet tarafından yapı- lerdendir. Fakat bu ilk hız de- lan bu çalışmalara paralel ola- vam etmemiş, 4 Aralık 1959 ta- rak 3018 sayılı Kanun hükümlü- rihine kadar tipleri tesbit ve rine göre kurulan birliklerden ikisi de iki ihraç meta ile ilgili

bir tip tesbiti yoluna gitmiştir. Mersin'de faaliyette bulunan Hububat, Bakliyat ve Yağlı Tohumlar İhracatçı Birliği ile Türkiye Narenciye İhracatçıları Birliği ortaklaşa narenciye tiplerini; Türkiye Kuru Meyve İhracatçıları Birliği de kuru incir tiplerini tesbit etmişlerdir.

132 sayılı Kanunla kurulan TSE faaliyete geçtikten sonra meyve ve sebzelerimizin standardlarının yapılması için çalışmalar başlatılmıştır. İlk olarak narenciye standardı (TS. 34) hazırlanmış ve Ticaret Bakanlığında mecburi uygulama konulmuştur. Bundan sonra Fındık Norm Nizamnamesinin yerini almak üzere fındık standarı (TS. 48) hazırlanmıştır. Üçüncü olarak ele alınan şeftali standarı (TS. 42) 24 Ağustos 1962 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak mecburi kılınmıştır.

Su hale göre, bugün ancak 6 ürün için standardımız var demektir. Bu durumu gören TSE, Antep fistığı, armut, çilek, domates, dut kurusu, elma kurusu, erik kurusu, badem, ceviz, kaysı, kestane, kuru bakla, kuru fasulye, kuru incir, kuru soğan, mercimek, nohut,

sofralık yaş üzüm, vişne, yer hazırlanan ve son şeklini alan tesbit ettiği standardlar, karışlığı, yeşil biber standardlarını yapmak üzere çalışmaları başlamıştır. İhracatımızın gelişmesi standardlarla kabil olacağına göre bu maddelerle ilgili standardların rolü önemli olacaktır.

Meyve ve sebze standardlarının ticaretteki önemini yakından bilen OECD ilgilileri, bu Teşkilâta dahil üyeleri arasında olduğu kadar bütün Avrupa memleketleri arasında uygunlanmak üzere bazı ürünlerin standardlarının yapılmasını tavsiye etmiştir. Tarım Problemleri Komitesi ilkin çabuk bozulan gıda maddelerinin standardlarını yapmak üzere bir çalışma grubu kurmuş ve bu grup 1949 yılında çalışmalarına başlamıştır. Bütün meyve ve sebzeler hakkındaki görüşlerin birleştirilebileceği kanasına varan bu grup hazırladığı bir protokolu hükümetlere sunmuş olup bu protokol 1958 yılında tamamlanmıştır. Protokolu kabul ettiklerini bildiren hükümetler, bunun kapsamına giren ürünlerin standardlaştırılması ile ilgili hükümleri 1955 Ocak ayından itibaren, protokolün 3 üncü faslında gösterilen usul ve şartlar altında, uygulamağı taahhüt etmişlerdir. Bu memleketlerin sayısı 16 dir. (bk. STANDARD Sayı: 4, S. 22).

Çalışma grubu tarafından

Avrupa ortak standardlarının şimdilik toplamı 6 olup şunlardır: Elma (Standard, sayı: 4), domates (Standard, sayı: 4), armut (Standard, sayı: 5), dolma (Standard, sayı: 5), Karabiber (Standard, sayı: 5), kuru soğan (Standard, sayı: 6), kavurmalı (Standard, sayı: 7), erik (Standard, sayı: 7). 25-28 Haziran 1960 tarihlerinde Cenevre'de yapılan çalışma grubu 12 nci toplantısında Avusturya, Belçika, İspanya, Finlandiya, Fransa, Macaristan, İtalya, Polonya, Rusya ve Yugoslavya bunları kabul ettiklerini kesin olarak bildirmiştir. Diğer memleketler ise çalışma grubu tarafından kabul edilen standardları ve pek az farklı esaslar uygulamaktadır. Memleketlerde ise yalnızca elma standartı bulunmaktadır, öbür beş madde için standardımız yoktur. Çalışma grubu sofralık yaş üzüm ve fındık standardları üzerinde çalışmaktadır (bk. Standard, sayı: 7).

Avrupa Ortak Pazarı memleketleri de Roma Andlaşmasının 42. ve 43 üncü maddelerine dayanaark, yukarıda söz konusu edilen çalışma grubunun çalışmalarını gözönünde tutarak üye altı memleketette uygulanacak meyve ve sebze standardlarını tesbit etmiştir. Ortak Pazar'ın kesin olarak

nabahar, marul - şikore ve andiv, kuru soğan, domates, elma, armut, kavurmalı, erik ve şeftalidir. İspanak, şikore, bezelye, fasulye, havuç, enginar, portakal, mandalina, limon, sofralık yaş üzüm, kiraz ve çilekdir.

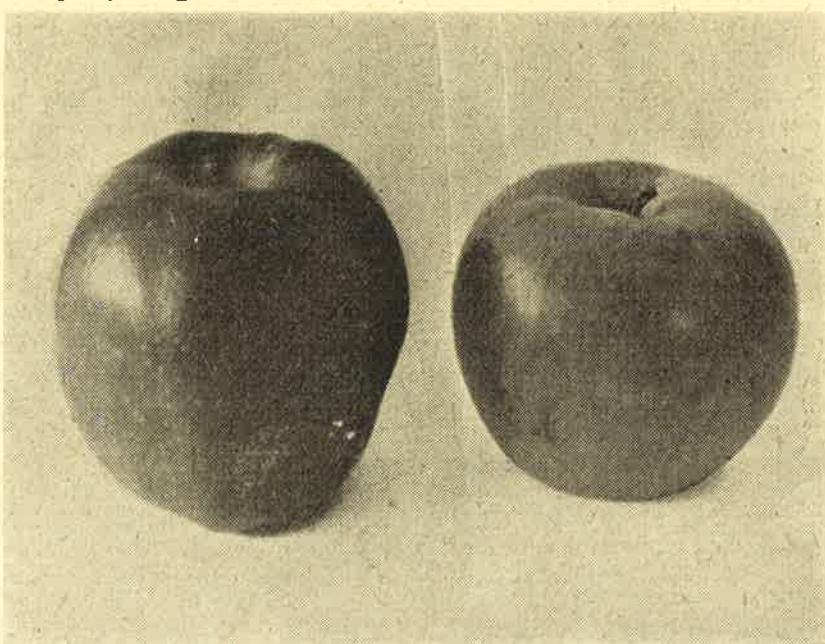
Roma Andlaşmasının 42. ve 43 üncü maddeleri tarım

Zeytinin dal üzerinde görünüşü

politikası ile ilgilidir. Bu sebeple standardlar tarım politikası ile ilgili olarak düzenlenmiştir. Bu standardlarla ilgili olarak 17 maddeden ibaret 23 sayılı bir Tüzük yapılmıştır. Bu Tüzüğün 16 nci maddesine göre, Tüzük 1 Temmuz 1962 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Tarih belgeleri incelendiğinde görülmektedir ki meyve ve sebzelerle ilgili olarak standarda benzer kurallar çok eski tarihlerde ortaya konulmuştur. Sözgelişi Padişah tarafından Bursa Kadisına yazılan bir hatda Yalova'dan İstanbul'a gönderilen kirazların ham ve ırılık bakımından farklı olduğunu işaret edilmekte ve böyle hareket edilmemesi için «mukayyed» olması bildirilmektedir. Durum böyle olduğu halde bugün belediye nizamlarından başka uygulanan bir hukum yoktur. İhracatımızı geliştirmeye mecbur olduğumuz sırada meyve ve sebzelerimizin standardlarının tezden yapılması fayda bulmaktayız.

Standard elmalardan 2 tür

Sanayinin Korunmasında Standardların Rolü

M. E. U.

Yeni buluşların sanayie uygunlanması sonucunda saniyi gelişikce, sanayilerini korumak gereksinmesini duyan memleketler bazı tedbirler alımağa koyulmuşlardır. Bu tedbirlerin ilk akla geleni gümrükler olmuştur. İthal edilmesi istenmiyen sınai mamül, üzerine konulan yüksek gümrük vergisi yüzünden, iç fiatlarla rekabet edemeyecek duruma getirilir ve böylece o ülkeye girmesi önlenir. Liberalizm ve ilimli koruyuculuk çağrılarında tek koruma tedbiri de bu idi. Zamanımızda ise daha çeşitlilik vardır. Fakat gümrükler, gene de, en önemli araç olarak görülmektedir. Gümrükler o kadar normal bir tedbir halini almıştır ki özel bir takım sebeplerle gümrük işlemine bağlı tutulmayan malların sayısı bir kaçı geçmez.

Gümrükler, malî ve koruyucu gümrükler olmak üzere ikiye ayrılır. Malî gümrüklerde asıl amaç hazineye para sağlamaktır. Koruyucu gümrüklerde ise, yabancı malların pazarda fiyat bakımından daha elverişsiz hale getirilmesi ve böylece yerli istihsalın yabancı rekabetine karşı korunması amacı güdülür. Koruyucu gümrükler de idame gümrükleri ve terbiyevî gümrükler olarak ikiye ayrılır. Friedrich List tarafından yayılmış olan terbiyevî gümrüklerin amacı, henüz kurulmaka olan veya gelişmekte bulunan ulusal istihsal kollarını tarih itibarile öne geçmiş olan yabancı memleketlerin istihsaline karşı geçici şekilde korumaktır. İdame gümrüklerinde ise bu geçicilik yoktur.

Gümrükler konusu bu kadar değil elbette. Bu konuda geniş bilgi Dr. Fritz Neumark'ın «Dış Ticaret Siyaseti» (s. 67-

85) adlı kitabında ve Prof. Dr. J. Dobretsberger'in «Ekonomi Siyaseti» (C. II, s. 43-vd.) adlı eserinde bulunmaktadır.

Gümrüklerin yanısıra koruyucu tedbirler ithal yasakları, kontenjanlardır. Döviz sınırlamalarını da bunlara katabiliriz. İthal yasaklarının çeşitli sebepleri vardır. Fakat yerli istihsalı koruyucu fonksiyonu başta gelir. Geçen yüzyılda hemen hemen ortadan kalkan bu yasaklar yeni mercantilizm hareketlerile gene büyük rol oynamaya başlamıştır. Kontenjanlar da bugün koruyucu tedbir olarak önemlidir. Kontenjanlar tam ithal yasağı ile gümrük koruyuculuğu arasındaki. Kontenjan, ithalâti, gümrüklerin etkisine göre, prensip itibarile daha evvelki bir noktada durdurur ve esasen kontenjanlarla güdülen amaç da bundan ibarettir. Kontenjana tabi tutulan bir mal gümrük kapısından geçerken ayrıca reşim alınır.

Kontenjanlar gizli veya açık olabilir. Kontenjanların uygulama şekilleri de çeşitliidir. Bu konular için de yukarıda anılan kitaplara başvurulabilir. Bizde uygulanan kota sistemi de bir nevi kontenjan sayılabilir.

Sanayinin gümrük ve yasaklarla, kontenjanlarla korunması yanında standardlar yoluyla korunması başvurulan bir tedbirdir. Özellikle bizim gibi az gelişmiş memleketlerde bu tedbire başvurulmaktadır. Daha 1930 yılında yayınlanan 1705 sayılı kanun bu konuda bazı hükümler getirmiştir. Bu Kanunun birinci maddesi gereğince «Hükümet tarafından tesbit olunup usulü vecihile ilân edilen vasif ve şartlarla uygun olmayan mevadın lamaz.

satış ve ihracı menolunabilir». Burada yer alan «satış» kelimesini geniş anlamla almak ve yanlış içinde imal veya istihsal olunan malları değil ithal mallarını da kapsamına aldığıni kabul etmek gerekir. Nitekim Daniştaş da bu görüşe uygun olarak «Türk Standartlarının Tatbiki Hakkında Tüzük» hükümleri arasına buna paralel bir hüküm koymuştur. Bilindiği üzere bu tüzüğün 5. maddesi şöyledir: «Türk standardlarının tatbikine başlandıktan sonra bu standardlara uygun olmayan malların satışa arzı, ithal veya ihracı memnudur. Ancak, memleket iktisadiyatının icap ettirdiği ahvalde İcra Vekilleri Heyeti bu gibi maddelerin ihracına müsaade ve ihrac şekil ve şartlarını tâyin edebilir». Buna göre, TSE tarafından hazırlanan ve 132 Sayılı Kanunla bu Tüzük hükümlerine uygun olarak mecburi kılınan Türk standardlarına aykırı bir malın ithali yasaktır. Standarda aykırı malların satışa arzı da memnu kılındığına göre, sanayı hem dış ve hem de iç rekabetin kanunsuz vuruşlarına karşı korunmuş demektir. Böylece, dışardan standardlara aykırı mamül gelmeyecek ve yerli sanayı «tarih itibarile öne geçmiş yabancılara memleketlerin istihsaline karşı» korunmaktadır. Ayrıca gümrük vergileri düşünülemez burada. Buradaki durum bir kalite yasağıdır. Türk standardlarına uygun olan bir mal, ithalâta ayrıca bir sınır konulmamışsa, yurda girebilir ve bu girişte gümrük vergisi de alınır.

Şunu unutmamak gereklidir ki yabancı bir imalâtcı memleketimiz ihtiyacının azlığı karşısında standardlarımıza uygun bir mamül imal etmemeği tercih eder. Bu durum da sanayimizin mutlak korunmasından başka birsey değildir. Bu bakımından sanayimizin korunmasını isteyen sanayicilerin standardların yapılmasını istemeleleri en doğru ve çıkar yoldur. Alınan tedbirler zamanla çeşitli etkilerin altında değişebilir, fakat standard ortadan kaldırılamaz.

Standard Dünyasından

PORTRELER

Dr. Lal C. Verma

**HINDİSTAN STANDARDLARI
ENSTITÜSÜ MÜDÜRÜ**

1947 senesinde kuruluşundan beri Hindistan Standardları Müessesesinin ilk müdürü olan Dr. Verma, müesseseyi, bugünkü derecede nüfuzu ve yalnız kendi memleketinde değil, aynı zamanda dünya milli standardlar müesseselerinde de saygı görmenin seviyesine ulaştırmıştır. 15 sene zarfında gerek milli, gerek beynemilel sahada, standardizasyon davranışına hizmet uğrunda büyük faaliyet göstermiştir. Milletlerarası Standardizasyon Teskilatının, arka arkaya iki seçim devresinde (1949-1954) Başkan Yardımcılığını yapan Dr. Verma, Konseyde hal tarzı bekliyen idare ve usul meseleleriyle ilgili problemlerde değerli yardımlarıyla büyük takdir kazanmıştır.

Doktor Verma, paha biçilmez şeref payesine, 1958 de K. L. Moudgil Armağanının ilk mükafatının Hindistan Başbakanı tarafından kendisine tevcih edilmesiyle ulaşmış oldu. Standardizasyon dünyasının bu büyük sımasını târif eden bu tevcihte aynen söyle denilmektedir:

«Fen adamı, yüksek mühendis ve standardizasyon sahasında en ileride gelen bir lider olan Dr. Lal C. Verma, etrafı plânlar hazırlamada cesur ve kuvvetli muhayyilesi ile ilham veren bir rehber olarak temayüz etmiştir. Hindistan Standardları Müessesesini, bundan on bir yıl evvel ilk kurulduğu günden beri, işleri büyük bir anlayış ve azimle ele alarak idare etmiştir.

Dr. Verma, araştırmalarından elde ettiği zengin tecrübelerinden faydalananak, birçok teknoloji mevzuatını içine alan müteadid Hindistan Standardlarının meydana getirilmesine yardım etmiştir.»

Bu mükafatı takiben, Amerika Birleşik Devletleri Standard Mühendisleri Birliği, 1960 da Beynemilel Elektroteknik Komisyonunun Yeni Delhi'de yaptığı toplantı münasebetiyle, Dr. Verma'a, Standard Mühendisliği âkidesini yamacındaki emsalsiz hizmetinin ve «Hindistan'da sür'atle gelişen sanayii standardizasyon problemlerine, teknik sahadaki tecrübe ve başarıları ve ikna hususundaki tabîf meziyetleri ile yaptığı yardımların bir sükrani olarak» dostluk paşesini tevcih etmiştir.

Dr. Verma hâlen, Hindistan İhracat Teftis İşleri İstihâre Konseyi üyesi ve aynı zamanda «Kalite Kontrolü ve Tahmil Öncesi Teftis Komitesi» nin de başkanıdır.

Sir Roger Duncalfe

**ISO'NUN 1955 - 1959 YILLARINDAKİ
BAŞKANI**

Sir Roger Duncalfe, 1901 yılında henüz 16 yaşındadır iken Nottinghamshire'da tutkal ve gubre işleri ile ilgili bir şirkete girerek çalışma hayatına atılmıştır.

1930 da İngiliz Tutkal Kimya Sirketinin kuruluşunda öncülük etmiş, önceleri birer bağımsız sanayi kolları şeklinde çalışan küçük kuruluşları birlesmeye çağrılmıştır.

Mr. Duncalfe, bu kuruluşlardan Fabon Limited Sirketini kurmuştur. 1946 yılından günümüzdeki başkanlık görevini yaptığı bu şirkete ilk girişi İdare Müdürü Yardımcılığı ününü iledir.

Birinci Dünya Savaşından itibaren kemiklerin sanayide kullanılması konusunda çalışmalar yapan şirketlerle ilgilenmiş, bu kuruluşlarda aşağıda sıralanan görevlerde bulunmuştur.

Yalnız kendi branşında çalışmalar yapmakla yetinmeyen Sir Roger Duncalfe sanayinin değişik kollarında faaliyet gösterebilme imkânını bulmuştur.

1953 - 54 de hükümetin emri ile kurulmuş bir komitenin başkan yardımıcılığını, Millî Fizik Laboratuvarının Yüksek Heyet Üyeliğini, Genel Sekreterliğini, Başkanlığını, İngiliz Kimya Fabrikatörleri Topluluğunun Başkan Yardımcılığını da yapmıştır.

1951 yılında sanayi standardları konusunda çalışmalarındaki başarısından ötürü «sir» ününü almıştır.

Sir Roger Duncalfe, Milletlerarası Standardizasyon Kuruluşu (ISO) nun çalışmalarını yakından izlemiştir. ISO Teknik Komitelerinde görevlendirilen delegelerin atanmasında aktif bir rol oynamıştır.

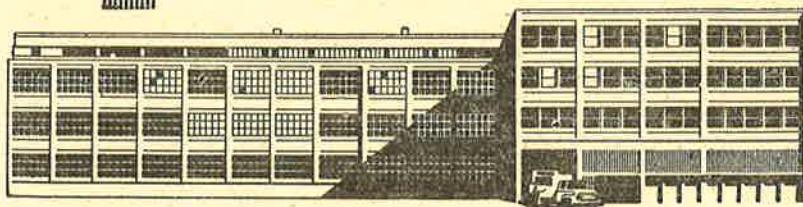
1955 yılından 1959 a kadar ISO'nun başkanlığını yapmıştır.

Sir Roger Duncalfe'in diğer görevleri sunlardır :

- 1941 Konsey Grup Başkanı
- 1946-48 Mali Komite Başkanı
- 1948-52 Yüksek Heyet Başkanı
- 1952-53 İngiliz Standardları Enstitüsü Başkanı Yardımcısı
- 1949-50 İngiliz Standardları Enstitüsü'nde mali incelemeler yapmak üzere kurulan bir komitenin üyesi.

ARÇELİK

Her nevi
Çelik Eşya
imalâti

ARÇELİK A.Ş.

(Sermaye: T. L. 7.500.000)

Sütlüce, Karaağaç Cad., 2-4, Halıcıoğlu - İstanbul

Telefon: 49 44 00 (5 hat)

YURTTAN HABERLER

LPG KAZALARI İHMAL YÜZUNDEN

Memleketimizde yeni kullanılmaya başlanılan LPG gazından mütevelli Yeniköy ve Burgaz'da iki yangın çıktı. Gazetelere de akseden bu kazalar hakkında GAZSAN T.A.Ş. den aldığımız ve aşağıda verilen izahattan da anlaşılacağı gibi her iki yangın da tüplerdeki bir arızadan değil tecrübesizlik veya ihmali denilenleri gelmiştir.

Sirketin verdiği bilgi şöyledir : «Yeniköy'de, bir bayan LPG tüpü içindeki gazın bittiğini tahmin ederek tüpün valfini kapamadan regülatörü çıkarmış ve mevcut dolu tüpü takmak istemiş, fakat iyi takamamış ve valfi açmıştır.

Bu arada yanmakte olan bir gaz ocağı açık tüp valflinden çıkan LPG gazını tutmuştur ve ev yanmıştır.

Yangından sonra yapılan bilirkişi tetkikatına nazaran tüp ve ocaklılarda hiçbir hata bulunamamış, yanına sebep olan tüpin valfi sökülmüş vaziyette çalıştığı tespit edilmiştir.

Koku muayenesi yapıldığında merkaptan birleşiklerinin kokusunu tespit etmiş, ve bu husus yalının sahibi tarafından da bizzat görülmüştür.

Netice: Gerek şahitlerin ve gereksiz bilirkişinin ifadesine göre yanının asıl sebebi sadece ihmaldir.

Bundan başka 13.7.1962 tarihinde Burgaz adasında İPRA Gaz'a ait bir tesisatta yine bir yangın olmuş, tüp değiştirme esnasında bayi olan bakkal regülatöre (detandöre) bağlamadan hortumu tüpe bağlamış ve mutfak içinde yanına sebebiyet vermiştir.

Tüplere her iki yanında da bir sey olmamıştır.»

Radyoda Standardlar

Yerli mamüllerin standardlara uygun olarak imali ve satışı hususunda halkın ve imalatçıların uyarılması için Sanayi Bakanlığı Ankara, İstanbul ve İzmir Radyolarında 2/8/1962 tarihinde aşağıdaki tebliğ yayınlamıştır :

Mal alırken halkın kullanımının ve yerli sınai mamüllerin sağlam ve kaliteli imal edilmesinin sağlanması amacıyla Bakanlığımız çeşitli malların vasıflarını tespit ve ilan etmiştir. Bu vasıflara uyum olmayan mal imal eden veya satanlar hakkında kanuni kovuşturma yapılmaktadır. Şimdiye kadar vasıfları tespit ve ilan edilen mamüller deri, kösele, ayakkabı, kaput bez, ipekli kumaş, sabun, tuğla, kiremit, gi-

Ticarette Tağsişi Önlemek için tedbir alınıyor

PARA CEZASI ASGARİ MİKTARI 10 LİRADAN 1000 LİRAYA ÇIKARILIYOR

Bilindiği üzere 1705 Sayılı Kanun 1930 yılında yürürlüğe girmiştir. Kanun koyucu, ticarette tağsişin men'i ve ihracatin murakabe ve kontrolu hususunda o zaman bile sert hükümler konulmasını uygun bulmuştur. Bu sebeple alınan kararlarla aylık hareket edenler için ağır para cezaları ve bunun yanında hapis cezaları derpiş eylemiştir. Ancak, para cezaları için asgarı bir haddin konulması sebebiyle tatbikatta

bugün için hiçbir değer ve ceza niyeti taşımayan 10 lira gibi çok az miktarla para cezaları verildiği müşahede olumuştur. Bu tatbikat, kanunun maksat ve ruhuna aykırı düşmekle ve tağsişi bir kazanç yolu olarak görenler için hiçbir anlam taşımamaktadır. Bu sebeple ağır para cezası için asgarı bir haddin tertibi düşünülmüş ve bu haddin bin lira olarak tesbiti uygun müthalaa edilmiştir. Ayrıca azamî haddin de beş bin liradan onbin liraya çıkarılması gereklidir. Kanunun 6 nci maddesi bu maksatla değiştirilmiş ve bu yapılrken ticaret odalarında deyimindeki ticaret kelimesinden sonra (veya sanayi) kelimeleri de eklenmiştir.

Millî Prodüktivite Merkezi Kuruluyor

Halen faaliyyette bulunan Bakanlıklararası Prodüktivite Komitesinin yerini almak üzere kurulması derpiş olunan Millî Prodüktivite Merkezi kanun tasarısı Sanayi Bakanlığı tarafından hazırlanmış, bütün Bakanlıkların müthalası alınarak son seklini alan tasarısı 22/8/1962 tarihinde Başbakanlığa sunulmuştur.

Tasarı, 132 sayılı TSE kuruluş kanunu örnek alınarak hazırlanmıştır. Tasarının bu çalışma döneminde kanunlaşacağı, böylece kurulacak merkezin memlekete hayırlı çalışmalarla başlayacağı umulmaktadır.

STANDARDLAR VE KARA LİSTE

1705 sayılı kanunda, bu kanuna göre alınacak tedbirlere aykırı hareket edenler için Ticaret ve Sanayi Odalarında bir kara liste tutulması hakkında da bir hükmün bulunmaktadır. Bu hükmü, mahkemeler tarafından gözönünde bulundurulduğu halde (Bak. Standard sayı : 3, sayfa : 25) adı geçen odalarda bu hükmü göre düzenlenen bir kayıt sistemi bulunmamaktadır. Kanunun bu hükmünün uygulanması için Sanayi Bakanlığı tarafından Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'ne su yazı gönderilmiştir :

«Bilindiği üzere 10 Nisan 1930 tarihli ticarete tağsişin men'i, ihracatin murakabe ve kontrolü hakkında kanunun 6 nci maddesinde, hükümete bu kanuna göre alınacak kararlara muhalifet eden tacirlerin ticaret odalarında bulundurulacak kara listelere dercettirileceği hükmü bulunmaktadır. Bazı mahkemeler tarafından bu hükmü göre karar verilmekte ise de odalarda kanuna uygun bir işlem yapılmadığı tahrif edilmektedir. Bu sebeple tatbikatın vuzuha erdirilmesi zeminde odaların bu madde hükmünü tatbik hulusunda gereken tedbirleri ittihaz etmeleri gereklidir. Gereğinin yapılması için odalar keyfiyetin tebliğini rica ederim.»

Elektrik kabloları standardı için çalışılıyor

Elektrik kablolarının standardlaştırılması ile ilgili olarak Ankara Ticaret ve Sanayi Odasında düzenlenen çalışmalara 21 Ağustos Salı günü Ankara Ticaret ve Sanayi Odasında başlanmıştır. Çalışmalara elektrik uzmanları ile bu konuda iş gören esnaf temsilcileri katılmıştır.

STANDARD ÇALIŞMALARINA HİZ VERİLMESİ İSTENDİ

Enstitüye teveccüh eden vasıta ve emek karşılıkları zamanında ve gerektiği gibi sağlandığı halde, standard hazırlama faaliyetinin çok ağır yürüdüğü ve bazı teknik komitelerin çalışmalarından olumlu sonuçlar alınamadığı Yönetim Kuruluna görülmüştür. Bu kısırlığı ortadan kaldırmak, stan-

dard hazırlama faaliyetini hızlandırmak amacıyla Hazırlık Grubu Başkanlıklarına bir yazı tevdi edilmiştir.

1 Ağustos 1962 tarihli bu yazida, çalışma metodlarının incelenerek çalışmalarının daha verimli olması ve elliğinde mevcut tasarıların bir an önce sonuçlandırılması için gerek tedbirlerin alınması istenilmektedir. Ayrıca, bu konuda reorganizasyona ihtiyaç olup olmadığından da bildirilmesi gereğine işaret olunmaktadır.

Bu konu ile ilgili olarak Hazırlık Grubu Başkanlarının 15 Eylül 1962 günü toplanacağıda yazida belirtilemektedir.

Sivilaştırılmış Hidro Karbür tevzi tüpleri standardı

TSE Teknik Kurulu'nun 24.7.1962 tarihinde yapmış olduğu toplantıda «Sivilaştırılmış Hidrokarbür Tevzi Tüpleri» standartı da kabul edilmiştir. Memleketimizde kullanılması yeni başlayan sivilaştırılmış hidrokarbürlerin evlerde ve sanayide kullanılmasında emniyeti sağlayacak olan bu tüplerin standartının mecburi kılınması da uygun bulumuştur. Bu sebeple, bu standartın mecburi kılınması TSE tarafından Sanayi Bakanlığımıza bildirilmiştir.

AKÜMÜLATÖR STANDAR- DININ NÜMUNELERLERLE İLGİ- Lİ HÜKÜMLERİ DEĞİŞİ- RİLDİ

Yürürlükte bulunan Kurşun Akümülatör standartının nümune alınması ile ilgili hükümlerinin imalatçılara yüklediği maddi kulfet gözönünde bulundurularak gereken değişikliğin yapılması Sanayi Bakanlığının isteği üzerine tekkemül ettirilerek mezkür bakanlığa gönderilmiştir. Bu değişik metnin yürürlüğe konulması için gereken işlemlerin yapıldığı öğrenilmiştir.

TSE BAŞKANI FARUK A. SÜNTER İTALYA'DA

TSE Başkanı Faruk A. Sünter, bazı incelemelerde bulunmak üzere 19.8.1962 tarihinde İtalya'ya gitmiştir. Başkanın bu gezisi üç hafta kadar sürecek.

TSE'nin tatili sona erdi

Bilindiği üzere Ağustos ayı TSE'nin tatil ayıdır. Geçen sene TSE görevlilerinin tatil başladıklarını bildirmiştir. Ağustos ayının sona ermesiyle görevlilerin tatili de bitmiş, bütün görevliler dinlenmiş olarak vazifelerine dönmüştür.

Bazı standardlar mecburî kılındı

TS. 35, 36, 37 ve 38 ile şeftali standartını mecburi kılan kararlar Resmi Gazete'de yayınlandı

TSE tarafından hazırlanıp Sanayi Bakanlığına gönderilmiş bulunan TS. 35, 36, 37 ve 38 sayılı Türk Standardları Bakanlar Kurulunun 23.6.1962 tarihli ve 6/674 sayılı kararı ile mecburi kılınmıştır. Bu karar 15.8.1962 tarihli ve 11181 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Karar 15.2.1963 tarihinde yürürlüğe girecektir.

ŞEFTALİ STANDARDI DA MECBURİ KİLİNDİ

TSE tarafından hazırlanan şeftali standartı Ticaret Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca mecburi kılınmıştır. Standartı mecburi kılan 17.7.1962 tarihli ve 6/733 sayılı kararnamede 24 Ağustos 1962 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

İSTANBUL'DA KURULAN STANDARD TEKNİK KOMİTELERİNİN FAALİYETİNE HİZ VERİLİYOR

T.S.E. Yönetim Kurulunun aldığı kararla İstanbul'a gönderilen Genel Sekreter İbrahim Kutlutan'ın Ticaret, Sanayi Odaları ile Ticaret Borsası ve İhracatçı Birlikleri Umumi Kâtiplerini, İhracat Kontrolörlerini ziyaretinden sonra;

a) 8 ve 15/8/1962 Çarşamba günleri Sanayi Odasında : Yün ipliği, yünlü mensucat Pamuk ipliği ve pamuklu mensucat,

İpek ve sun'i ipek mensucat

Dikiş ve nakış iplikleri .

Kauçuk mamulleri

teknik komiteleri, Sanayi Odası temsilcileri ile,

b) 10/8/1962 Cuma günü de Ticaret Borsasında,

Bakliyat

Hububat

Sinai bitkiler

standardlarını hazırlayacak olan Ticaret Borsası ilgilileri ve Ticaret Odası temsilcileri, İhracat Kontrolörleri ile,

c) Yine 10/8/1962 Cuma günü

Ham derilerle
Yüzük deriler ve
Kösele

standardları tasarılarını hazırlayacak Beykoz Deri ve Kundura Fabrikası temsilcileri ile adı geçen fabrikada, toplaşılarak bu tarihlere kadar yapılan çalışmalar gözden geçirilmiş, bunların sür'atle istenilen sonuçlara vardırılması bakımından lüzumlu görülen tedbirleri ihtiyaç eden kararlar alınmıştır.

T.S.E. Genel Sekreteri bu firsattan faydalananarak toplantılar katılanlara Enstitünün standard hazırlama usulleri hakkında aydınlatıcı izahat vermiş ve Enstitünün yayınladığı Türk standardlarını açıklamıştır.

Böyleslikle, Ticaret, Sanayi Odaları, Ticaret Borsası ve İhracatçılarımızla, İhracat Kontrolörleri ve T.S.E. standardlaşma konusunda karşılıklı fikir teatisinde bulunmuş, birbirlerini ikmäl edecek kararları

birlikte almışlardır. Kurulan bu işbirliğinin verimli sonuçları yakın bir gelecekte görülecek ve dolayısı ile piyasanın standard gibi önemli bir ihtiyacı da mümkün olduğu nisbette kısa zamanda meydana getirilmiş olacaktır.

İNGİLTERE'DE TOPLANAN

«Gemilerde Elektrik Tesisatı» Teknik Komitesine bir TSE uzmanı da katıldı

14-18 Mayıs tarihleri arasında İngiltere'nin (Bournemouth) şehrinde toplanan IEC/TC - 18 numaralı (gemilerde elektrik tesisatı) Teknik Komitesine Enstitümüz temsilci Denizcilik Bankası Elektrik Uzmanı B. Ali Tiregöl katılmış ve toplantı sonucunda görüşülen hususlar hakkında tanzim etmiş olduğu bir raporu Enstitümüze vermiştir.

B. Ali Tiregöl'ün raporundan ögrenidiğimize göre Bournemouth toplantılarında: tanzim ve tertip edilmekte olan beynelmilel nizamat maddeleri görüşülmüş, eldeki nizamın hey'eti umumiyeti ikmal edilememiş ve toplantı mesaisinin milli komisyonlarca devamı ile takip edecek toplantılar için tâlik edilmiştir.

GEÇEN AY İÇİNDE TSE'YE YABANCI MEMLEKETLERDEN GELEN STANDARDLAR

YABANCI MEMLEKET	Alman	Amerika	Arjantin	Avustralya	Britanya	Fransa	İsviç	İtalya	Kanada	Venezuela	Yeni Zelanda	Toplam
HAZIRLIK GRUBU												
ELEKTRİK	16				6							22
KİMYA	4				3	3		10			3	23
LABORATUVAR	2		4		3				12		2	23
İNŞAAT				16			12					28
MADEN	6					6		8			4	24
MAKİNA	4		8		6							18
MÜHENDİSLİK NORMLARI			6		6	8					6	26
TEKSTİL	2							14				16
ZİRAAT						12						12
TOPLAM	147	18	*	16	48	36	42	*	22	*	33	439

(*) Muhtelif konularda.

Yalıtılmış İletkenlerle İlgili Standardlar da Mecburî Kılındı

M. UYGUNER

TSE tarafından yayınlanan ilk standardlar elektrik iletkenleri ile ilgilidir. Bilindiği üzere 1 numaralı Türk Standardı Yarı Mamûl Elektrolitik Bakırdır. TSE tarafından ilk olarak yayınlanan elektrik standardları Sanayi Bakanlığımca da ilk olarak mecburî kılınan standardlar olmuştur. 1960 yılının başında aynı Kararname ile üç standard :

1. TS.1 Yarı mamûl elektrolitik bakır
2. TS.2 Sert çekilmiş som elektrolitik bakır tel
3. TS.3 Örgülü bakır iletken,

mecburî kılınmıştı. Daha sonra da bunlara ek nitelikte olan iki standard :

1. TS.17 Yarı sert çekilmiş som elektrolitik bakır tel
  2. TS.18 Yumuşak çekilmiş veya tavlanmış elektrolitik bakır tel,
- mecburî kılınmıştı. Bu iki Kararnamede gösterildiği gibi, Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra elektrolitik olmayan bakır iletken imali yasak oluyordu. Yapılan kontrollarda görüldü ki, imalatçılar yalıtılmış iletkenler veya kablolar için rafine bakırdan iletken imal etmekte, bunları bir yandan kabloculara satmakta veya satar görünüakte, öte

yandan piyasaya sürmekte ve kanunsuz rekabet yapmaktadır. Bunu gören Sanayi Bakanlığı hem kararnamelerin hükümlerinin uygulanmasını sağlamak ve hem de kıyasıyla yapılan kanunsuz rekabeti önlemek düşüncesiyle 24 Haziran 1961 tarihli Kararnameyi yürürlüğe koymuştur. Bu Kararnameye göre, yukarıda sayılan TS.2, TS.17 ve TS.18 standardlarının konusu olan ve yalıtılmış iletkenlerin özünü teşkil eden iletkenler bu standardların hükümlerine bağlı tutulmuştu. Bu Kararname, yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş ve bunun hükümlerine aykırı olan mamûllerin üç koşulmuştı. Bu arada TSE tarafından yalıtılmış iletkenlerin standardı hazırlanmıştır. Hazırlanan ve TSE tarafından mecburî kılınması tavsiye olunan bu standardlar Sanayi Bakanlığımca ele alınarak 23 Haziran 1962 tarihli ve 6/674 sayılı Kararname ile mecburî kılınmıştır.

Bu Kararname ile mecburî kılınan standardların sayısı 4 olup adları şunlardır :

1. TS.35 Yalıtılmış iletkenlerde ve kablolarla kullanılan yalıticı kılıflar ve dolgu malzemesi,
2. TS.36 Yalıtılmış iletken-

lerde ve kablolarla kullanılan kâğıt,

3. TS.37 Yalıtılmış iletkenlerin muayene metodu,

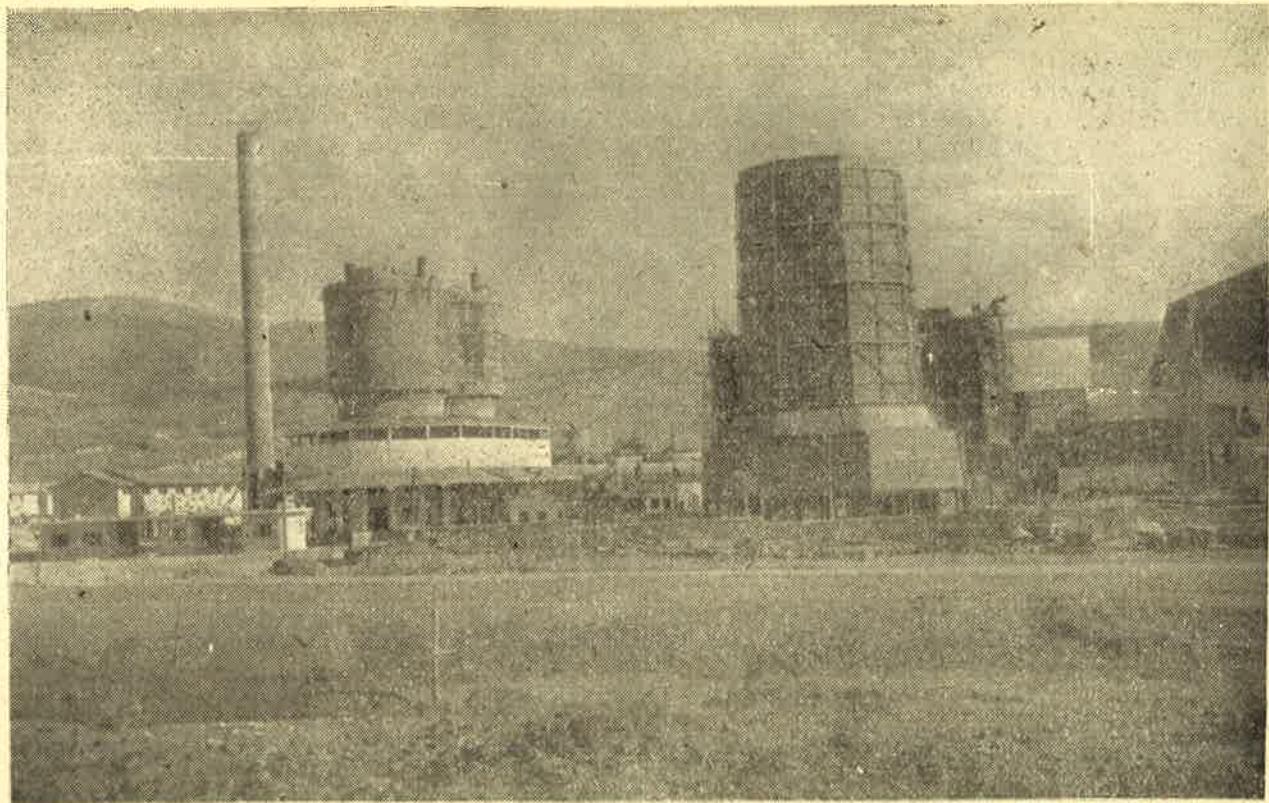
4. TS.38 Yalıtılmış iletkenlerin yapısı.

Böylece, elektrolitik bakır iletkenlerle ilgili som ve yalıtılmış teller standardların kapsamına girmiştir. Yalıtılmış iletkenlerin yapısı ile ilgili standardda bunların özünü teşkil eden bakır tellerin elektrolitik bakırdan mamûl olması şartı konulmuştur.

Bu defa mecburî kılınan bu standardların teknik özellikleri evvelce Standard Dergisinde belirtilmiştir. Bu yüzden biz bu yazında teknik özellikler üzerinde değil Kararnamenin uygulanması ile ilgili hususlar üzerinde duracağız.

Üç maddelik olan Kararnamenin 1inci maddesinde, «standardların mecburî» kılıldığı belirtilmektedir. İkinci maddede ise, «bu standardların tatbikine bu Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren altı ay sonra» başlanacağına işaret olunmaktadır. Kararname 15.8.1962 tarihli Resmi Gazete ile yayımlanmasına göre yürürlüğe giriş tarihi 15.2.1963 olmaktadır.

(Devamı 28. sahifede)

Yaş usul 85.000 ton/sene kapasiteli, termik santralli Çorum Fabrikası

ÇIMENTO STANDARDLARI

Erol Refik YALTKAYA
İnşaat Yük. Müh.

Çimentonun inşaat malzemeleri arasında en başta gelenlerden biri olduğunda zannetmem ki herhangi bir tereddüt olsun.

Bugüne kadar memleketimizde vazife görmüş olan çimento standardları aslen 1932 Alman Standardlarından alınmış olup 1938 senesinde kısmen tercime ve kısmen adapte halinde meydana getirilmiştir. Zamanı için ve müteakip uzun seneler ihtiyaça cevap verecek şekilde hizmet görmüş olan bu standard, bugünkü teknığın inkişafı ve çimentonun da sair inşaat malzemesi gibi tekamül etmesi ve nevilerinin çoğalması sebebiyle değiştirilmesi lüzumunu hissettirmiştir.

Bu sebeple, ilgili bakanlıklar, müstahsiller birliği, müstehlikler, imalatçılar temsilcilerinin katıldığı uzun senelerin çalışması mahsulü olarak yeni çimento standardları 15 foy halinde ortaya geldi. Bu çalışma-

maların mazisi hemen hemen Türk Standardları Enstitüsünün 1957 de kurulmasıyla yaşattır. Bu kadar uzun sürmesinin sebeplerinden birincisi Enstitünün geçirmiş olduğu bir sürü müşkülütlü zamanlardan dolayı inşaatçılardan vuku bulması, ikincisi, mevzu bihakkın tam olarak desilmiş ve günün ihtiyacına göre bir standard hazırlanması için uzun gayretler sarfedilmiş ve muhtelif laboratuvarlarda bir sürü hüsnü deneyler yapılmıştır.

Yeni çimento standardları aşağıda sıralanmış olduğu gibi 15 foyden ibarettir :

- TS. 19 — Portland Çimentoları,
- TS. 20 — Yüksek Fırın Çuruf Çimentoları,
- TS. 21 — Beyaz Portland Çimentoları,
- TS. 22 — Melez Bağlayıcı
- TS. 23 — Çimentodan Nümune Alma Metodları,

TS. 24 — Cimento Teknik Muayene Metodları,

TS. 25 — Tras

TS. 26 — Trashlı Çimentolar

TS. 27 — Tras Standardı Kireç Tozu,

TS. 28 — Tras, Nümune Alma Metodları,

TS. 29 — Tras Teknik Muayene Metodları,

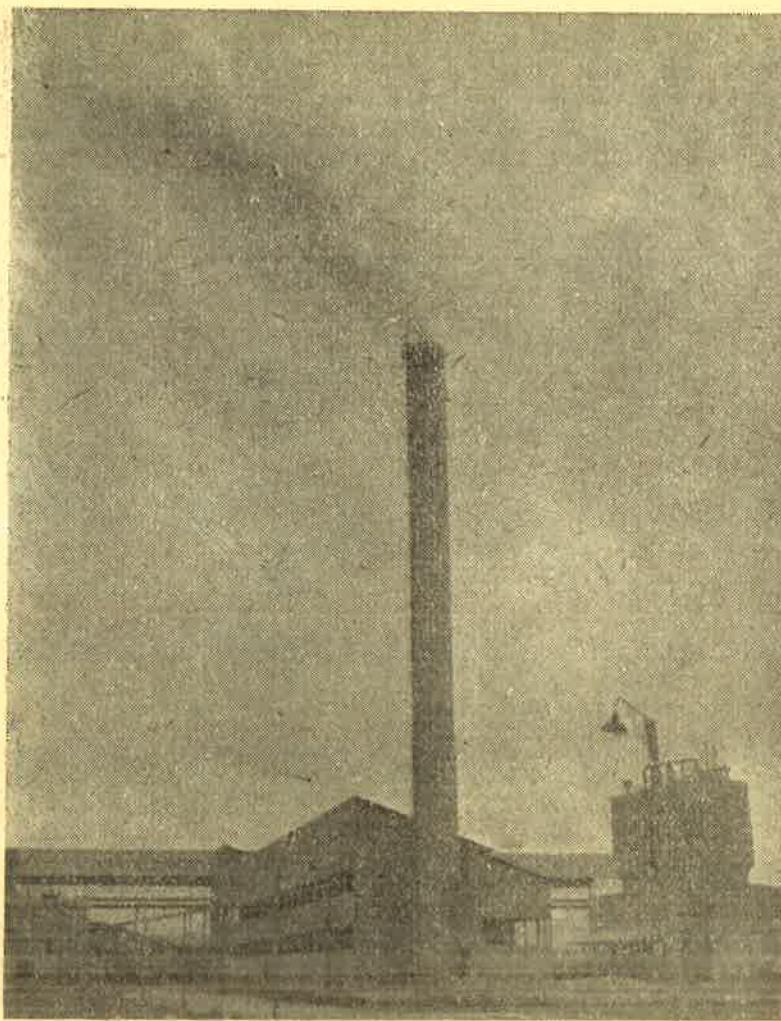
TS. 30 — İnşaat Kireçleri,

TS. 31 — İnşaat Kireci Nümune Alma Metodları,

TS. 32 — İnşaat Kireci Teknik Muayene Metodları,

TS. 33 — Standard Kum.

Böylelikle görülüyor ki, bu standardların bünyesi içine girmesi icabetmekle, inşaat kireci ve trasın da standardları hazırlanmıştır. Aynı zamanda çimentoların nevi çoğaltılmıştır. Muhtelif hizmetler için muh-

Yas usul 85.000 ton/sene kapasiteli Afyon Fabrikası

telif cimentoların kullanılması böylükle mümkün olacaktır.

Eski standardlara nazaran kimyasal hükümler, sair memleketlerin şartlarına uygun bir şekilde nisbeten hafifletilmiştir. Cimento imalatında mühim bir faktör olan iyi öğütülme, yani incelik üzerinde hassasiyetle durulmuştur. Serbest kireç tayininde ve bilhassa cimento-nun mamull beton içinde yahşılık reaksiyonunu gösteren ve aynı zamanda çok seri fakat çok ağır bir deney olan Otoklav deneyi de, ihti yarı bir deney olarak, yeni standardlarda yer almaktadır.

Aynı zamanda cimentolar kullanış yerlerine göre, aşağıda rumuzları ile gösterildiği şekilde üç bölgüne ayrılmıştır :

1 — NPC : Normal Portland Cimento,

2 — YPC : Yüksek Mukavemetli Portland Cimento,

3 — İPC : İlk Mukavemetli Yüksek Portland Cimento.

Cimentoların mukavemetlerinin ölçülmesinde btiyilk rolü bulunan elemen, standard kumdur. Bunun için memleketin muhtelif bölgelerinde araştırmalar ve dolayısıyle müteadit laboratuvar çalışmaları da yapılmıştır. Bu sebeple standard kum için ayrı bir foy hazırlanmış bulunmaktadır.

Yeni cimento standardlarının bir faydası da su olacaktr ki, bu standardlar sayesinde, pek yakında milletlerarası standard haline gelecek olan RILEM-CEMBUREAU (1) standartlarına geçilmesi kolaylaşacaktır. Esasen buna ait tablo, simdiden standardlara ithal edilmiş bulunmaktadır.

Cimentoda, torbaların patlamasından dolayı büyük zayıflara sebebiyet verilmektedir. Bunu önlemek gayesiyle standardlarda 4 ve 5 kat kraft kâğıdı ambalaj mecburiye-

ti kommuştur. Beş kat kâğıt torba ancak deniz asırı nakliyelerde kullanılacaktır.

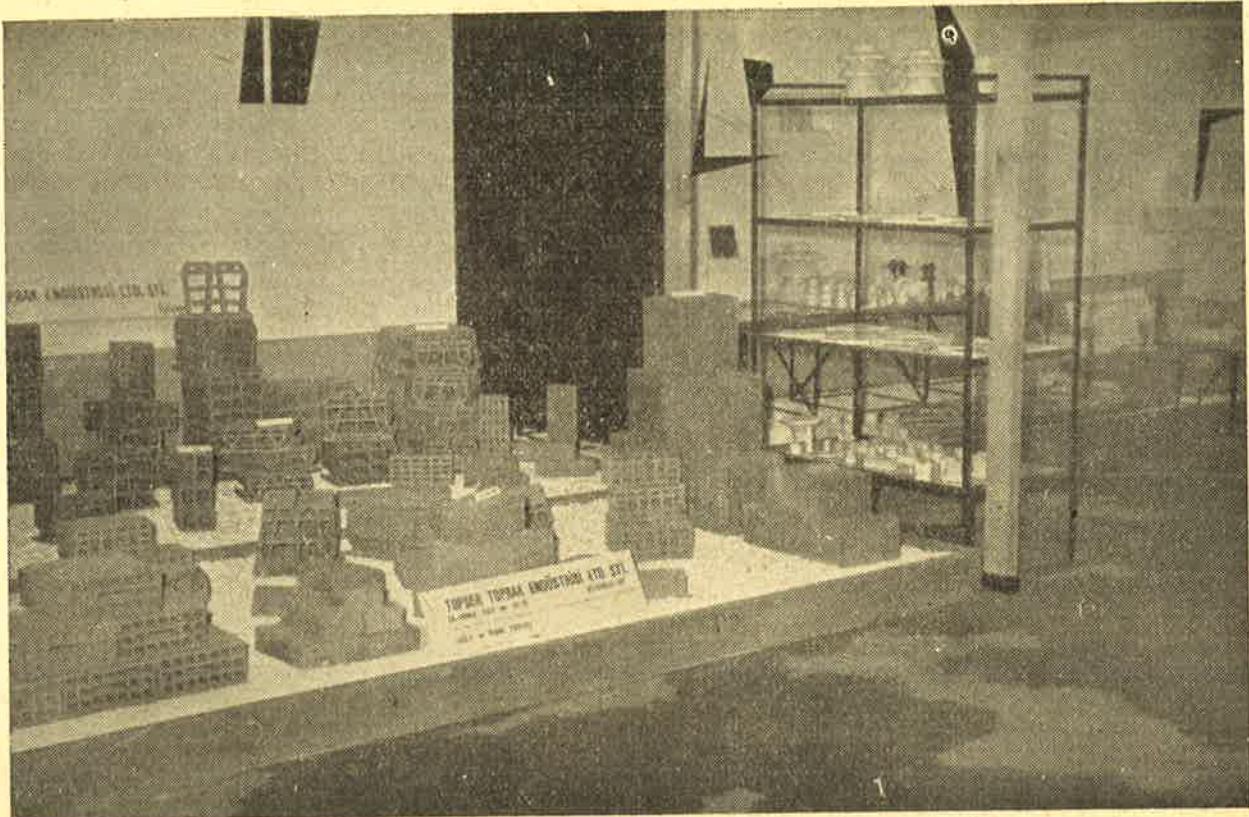
Cimentoların kalitesini tam kontrol edebilmek için alınan nümunenin mevzuahs partisi tam olarak temsil etmelidir. Bunun için nümunenin alınış ayri foy halinde hazırlanmıştır. Bu foyde, torbalardan, silolardan, dökme halde cimento sevkiyatından nümunenin alma şekilleri izah edilmektedir.

Yukarıda sıralanmış olan 15 foydeinde bir tanesinin belki de izah edilmesi icabedecektir. Bu da «Melez Bağlayıcı» dir. İnşaatlarda «Takviyeli Harç» veya «Karişik Harç» tabir edilen bir nevi harç kullanılmaktadır. Bu harç cimento ve kireç karışımı ile mahallinde imâl edilmektedir. Melez Bağlayıcı işte buna cevap vermektedir. Her inşaatta ayri ayri kalfaların bildiklerine göre karışık harç yapmalarının yerine, işbu nisbeten düşük evsafta cimento ile harç yapılmasını temin gayesiyle, yabancı memleketlerde de olduğu gibi, bu nevi cimento yeni standardlara ithal edilmiştir.

Cimentonun mütenevvi inşaat malzemesine girmesinden ayri olarak, ve belki de en mühimi, beton karışımının içindeki rolüdür. Bilindiği gibi beton teknolojisi btiyilk yenilikler ve ilerlemeler kaydetmektedir. Bugün bütün Dñyada rahat rahat 20 ila 25 kat betonarme binalar inşa edilmektedir. Eskiden bu mümkün değildi. İyi bir beton karışımı elde etmek için üç unsur mühimidir. Bunalardan birincisi, halk arasında kum-cakıl olarak yerleşmiş mineral agregaların dayanıklılığı ve bunların dane büyülüklüklerinin arasındaki nisbetli değişimini, ikincisi, kulanılan cimentonun kalitesi; üçüncü ise, cimento ile karışım suyunun oranıdır. Böylece görülmüyor ki sağlam bir beton veya demirli beton yapmak için aranan üç önemli şartlardan biri : — Cimentonun kalitesidir. Eskiden beton' karışım mukavemetlerinin 28 günlük nümunelerde en fazla 150 ila 200 kg/cm² olması na mukabil bugün birçok Avrupa memleketlerinde rahat olarak 400 ve hususî hallerde 600 kg/cm² gibi yüksek sek mukavemetler elde edilmektedir.

Memleketimizde de beton teknolojinin ilerlemekte olduğu bu sıralarda ve yukarıdaki izahatlardan da ahlasızlığına göre, cimento standartlarını hazırlamış olan elemeler bütün bu hususları göz önünde tutarak, memleketimizde muhtelif nevi işlere uygun cimento imali ve temin edilebilmesini sağlayacak şekilde yeri cimento standartlarını, hiçbir şekilde aceleye getirmeden ve uzun deneyler mahsülü olarak titizlikle hazırlamış bulunmaktadır.

(1) RILEM : Milletlerarası İnşaat Malzemesi Laboratuvarları Birliği.
CEMBUREAU : Isveç Cimento Teknolojisi Birliği.

Fuar'daki Yapı Malzemesi Sergisinden bir görünüş

YAPI MALZEMESİ SERGİSİ İZMİR FUARINDA

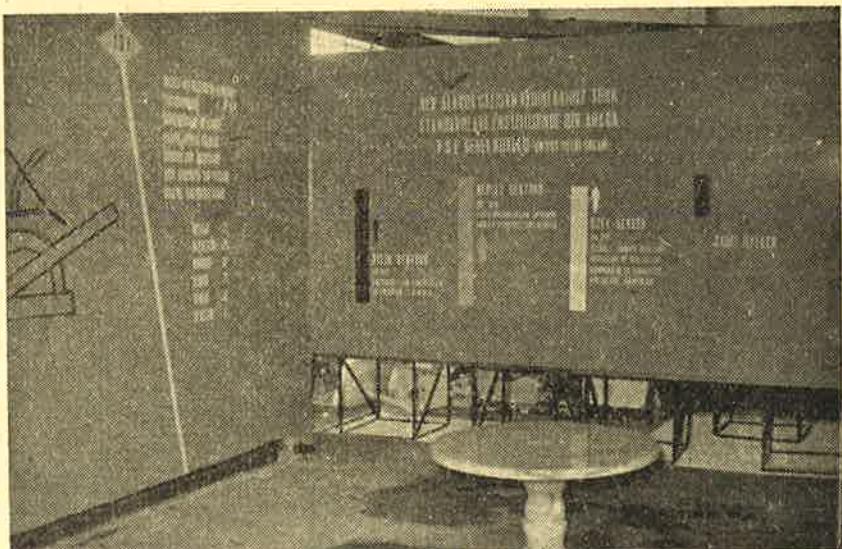
31. İzmir Enternasyonal Fuarında hı tesisat malzemesi (banyo, küvet, Devlet dairelerince tanzim edilen lavabo, evye, helâ taşları) mermer-pavyonlardan en ilgi çekeni İmar ve İskân Bakanlığının geçen kış Ankara'da 1. Yapı Malzemesi Sergisi adı ile açıldığı ve geniş alâka ve takdirle karşılanan serginin Fuar'da tekrar edilenidir. Bu pavyonda senelere ithal malî olarak görülmeye alıştığımız birçok yapı malzemesinin dahilde ve Türk standartlarına göre imâl edildiğini müşahede etmek ziyaretçilere gurur vermektedir. Burada birçok Avrupa milletleri ile rekabet edebilecek yerli malzemeye raslamak mümkündür. Ayrıca bu serginin karşı tarafında yapı malzemelerinin nerelerde ve nasıl kullanıldığını ameli olarak gözler önüne seren bir tatbikat standı tesis edilmiştir.

Serginin özelliklerinden birini teşkil eden bu bölümünde inşaat sahiplerine, mimar ve mühendislere çeşitli ihtiyaçlarını yerli malzemeyle nasıl gidereceklerini öğretten sergi, iktisatçıya, coğrafyacıya, yabancı turiste, öögrenciye de çok şey öğretmektedir.

Taş, toprak bölümü adı altında cimento, hafif - beton, sun'î taslar, mozayikler, porselen fincanlar, tuğla, kiremit ve biriket, fayans, sih-

kadar her türlü malzeme zevkli ve modern anlayışla sergilerimiş bulunuyor. Bu malzemenin kapu, pencere, tavan, döseme olarak tatbikatına da yer verilmiş olması, bu standları monoton olmaktan qıkar-

(Devamı 28. sahifede)

Yapı Malzemesi Sergisi girişinde TSE kögesi

TÜRK STANDARDLARI

Türk Standardları Enstitüsü

TEMMUZ 1962
BİRİNCİ BASKI

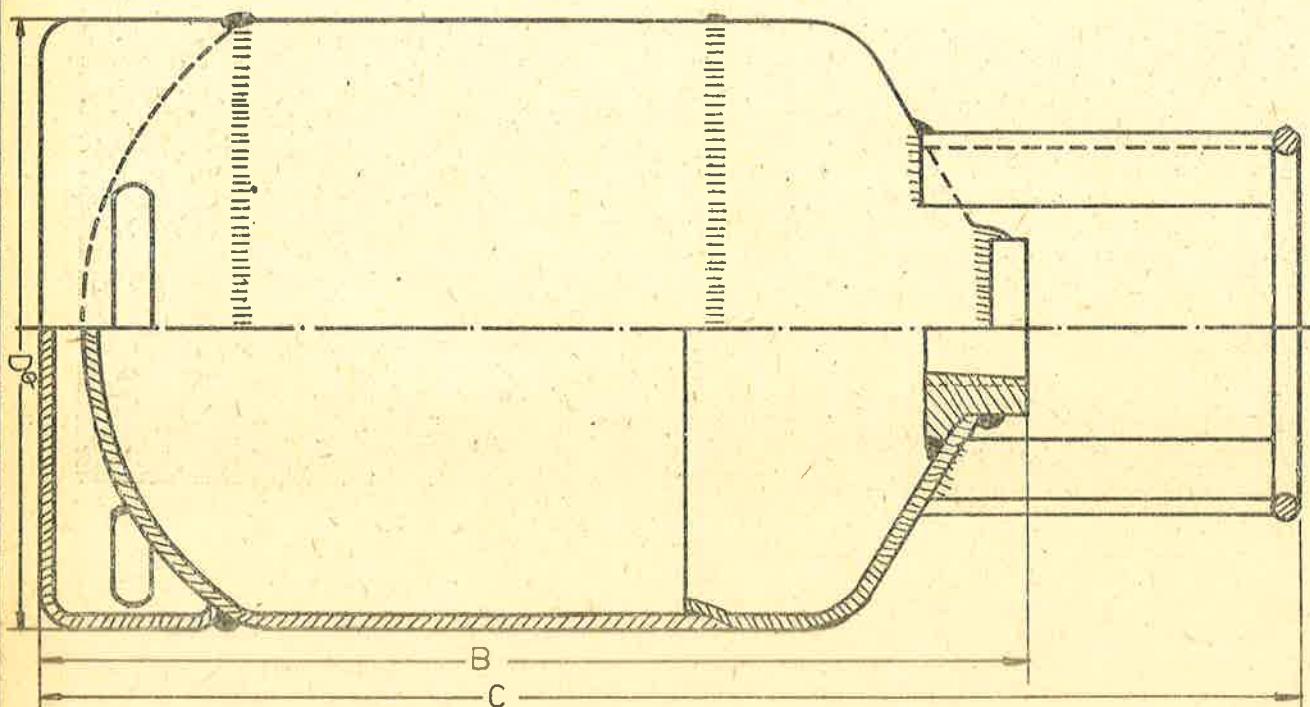
İKİ VE ÜÇ PARÇADAN MÜTEŞEKKİL SIVI
GAZ TÜPÜ İMALAT PRENSİP
RESİMLERİ

TS.

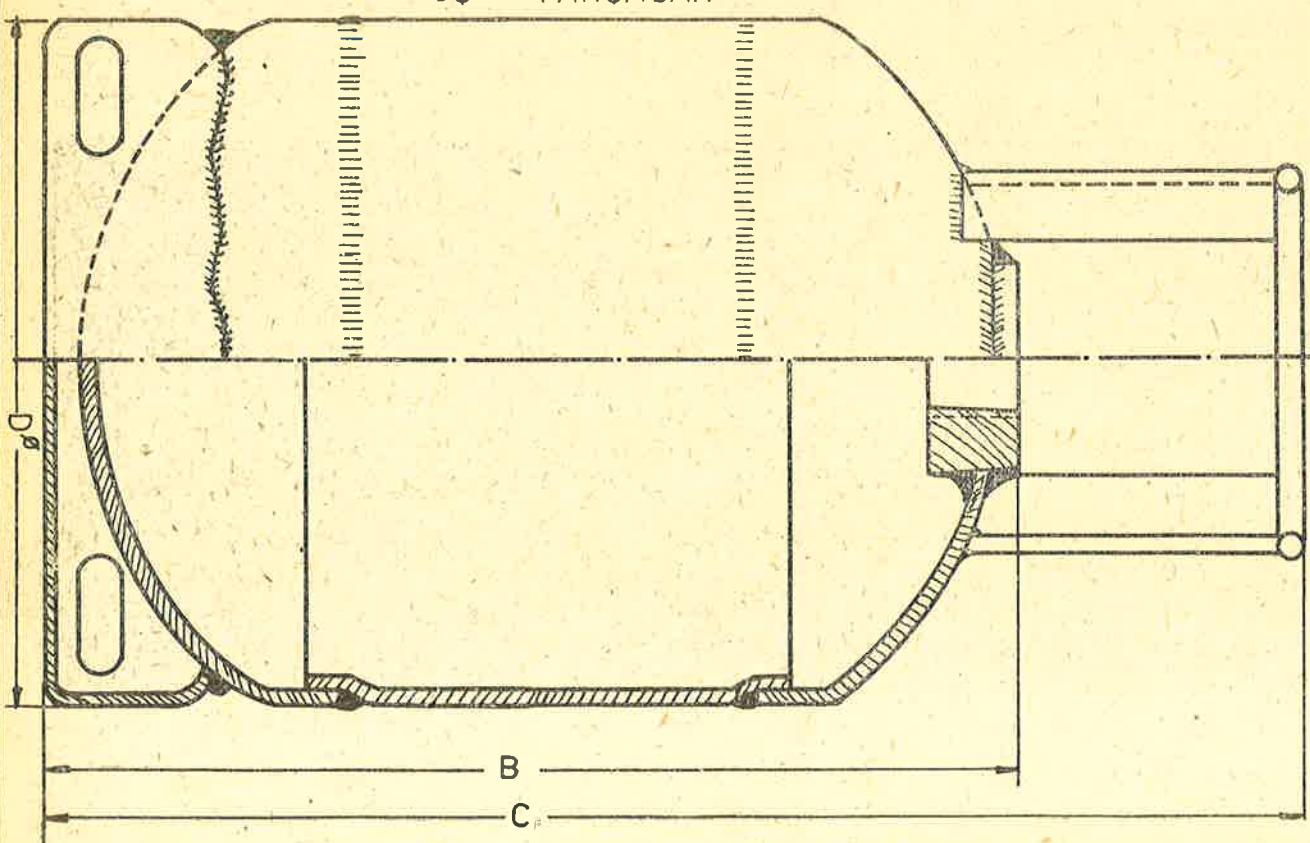
55/

UDK 621.883

İKİ PARÇADAN

ÜÇ PARÇADAN

YENİ Standardlar

SİVILAŞTIRILMIŞ HİDRO KARBÜR TEVZİ TÜPLERİ

Bülent Büktas

Memleketimizde petrol endüstrisinin gelişmesiyle petrolün tasfiyesi sırasında elde edilen ve normal atmosferik basıncın üstünde bir basınçta sıvılaştırılmış butan, propan gazlarıyla bunların karışımlarının önemi de artmağa başlamıştır. Bu derginin Nisan ayı sayısında yayınlanan «LPG - Likid Petrol Gazları» başlıklı bir yazımızda da açıklandığı gibi butan ve propan nev'inden sıvılaştırılmış hidrokarbürler basınç altında muhafaza, nakil ve tevzi edilen parlayıcı ve yanıcı gazlardır. Birçok memleketlerde olduğu gibi Türkiye'de de evlerde, sanayide ve tarımda gitgide artan bir mahreç bulacak olan bu gazların istihsal edildikleri petrol rafinerilerinden istihlak edildikleri yerlere kadar bulunduğu her mal ve can emniyeti yönünden bilcümle tedbirlerin alınması lüzumu bedidir. Nitekim LPG kullanan hemen hemen bütün memleketler geniş çapta standardizasyona gitmişler ve önemli hususlarda mecburi vasfini taşıyan bu standardların sıkı şekilde uygunlanması yolunu tutmuşlardır.

Sıvılaştırılmış petrol gazlarının memleketimizde de kullanılmaya başlaması üzerine Türk Standardları Enstitüsü bu konuya önemle ele almış ve LPG'nin nakil ve tevziine yarayan çelik tüpleri, bunların geniş insan kitleleriyle devamlı surette temas halinde bulunma-

ları yönünden ön planda mütlâa edilerek «Evlerde ve Sanayide Kullanılacak Petrol Endüstrisi Sıvılaştırılmış Hidrokarbür Tüpleri» ile ilgili bir standard taslağı hazırlanmıştır. Bu taslağın Teknik Üniversitesi, resmi ve hususi teşekküler, rafineri ve gaz tevzi şirketleri olarak cem'an 15 yere gönderilmiştir. Alınan cevaplardaki tavsiyelerden mümkün olanlara yer verilmek suretiyle standard son şeklini almış ve Enstitü Teknik Kurulunca da incelenerek tasvip edilmiş bulunduğuandan bugünkü Türk standardı olarak yürürlüğe girerek ve Sanayi Vekâletinin tasdikini müteakip mecburi standard şeklinde uygulanacaktır.

Memleketimizde LPG standardları serisinin birincisini teşkil edecek olan bu standardın konusu, sıvılaştırılmış petrol gazlarının tevziine yarayan belirli özellikte çelik saçtan yapılmış tüplerin imalinde ve piyasaya arzında takip edilmesi zaruri esasların tesbitidir. Standardın önemi, atmosferik basınçın bir hayli üstünde bir basınç altında sıvılaştırılmış propan veya butan veya bunların karışımı gibi parlayıcı ve yanıcı ve gerekli emniyet tertibatı olmadığı takdirde çok defa patlayıcı tesirleri olan petrol gazları ihtiiva eden bu çelik tüplerin imlâ merkezlerinde doldurulmalaraından itibaren kara veya deniz yolu vasıtalarına yüklenmesi,

bu vasıtalarla tevzi merkezlerine nakli, buralarda boşaltılmaları ve muhafazaları ve tevzi merkezlerinden çeşitli müstehliklere kadar nakli, aboneler nezdinde muhafazası ve gazın istihlaklı sıralarında devamlı surette insanlarla temas halinde bulunmasıdır.

Yeni standardda, sözü geçen sıvılaştırılmış hidrokarbür tevzi tüpleriyle ilgili olarak, İmalât - Malzeme ve Özellikleri - Nümune Alma ve Muayeneler - Markalama ve Muayene Raporu konuları ele alınmış ve gerekli esaslar vazolunmuştur.

İmalât bölümünde evvelâ tüplerin yapısı açıklanmış, bundan sonra tüplerin imal tarzı ile ilgili kaynak ve tavlama gibi teknolojik ameliyeler ele alınmıştır.

Malzeme ve Özellikler bölümünde, sırası ile, kullanılacak çelik saç malzemesinin kimyasal ve fiziksel özellikleri, imal edilmiş tüplerin mekaniksel ve fiziksel özellikleriyle emniyet teçhizatı hakkında hükümler yer almıştır.

Standardın imalâta ait Muayene ve Deneylere dair bölümde ise kullanılacak çelik saçlarla ilgili testler, imal edilmiş tüplerin tâbi tutulacağı muayene ve deneylerle alâkâlı olarak nümune alınması, bütün tüplerin tâbi tutulacakları basınç deneyi ile alınan nümuneleler üzerinde yapılacak hacim (Devamı 28. sahifede)

AĞAÇ TEL DİREKLERİ

Rahmi TOKER
Orman Yük. Müh.

Ağaç tel direkleri, aşağıda belirtmekte çalıştığımız önemli özelliklerinden ötürü, bütün Dünyada olduğu gibi memleketimizde de telefon ve telgraf alçak ve orta gerilimli elektrik hava hatları inşaatında demir ve betonarme direkler kadar hatta bazi alhvalde tercihen yer almaktan mecburiyetindedir.

1 — Emprenye edilmiş ağaç direğin maliyeti, aynı işi görecek demir ve betonarme direklerden çok ucuz olduğu için (1 beton direk ortalamada olarak çukurunun dibinde 1.000 lira, demir direk 1.000.- 1.200 lira ağaç direk ise 150 - 200 liradır-) havai hat tesislerine yatırılacak ilk tesis sermayelerinin daha az olmasını temin etmektedir. Bu surette belli bir sermaye ile yapılacak hat uzunluğu fazlalasmaktadır ki, bu hal memleket elektriklenmesinin sür'atle başarılmasında yardımcı olacaktır.

2 — Emprenye edilmiş ağaç direğin ömrü 15 - 30 yıl olmakla tatmin edicidir. Esasen elektrik şebekeleri yeni kurulmakta olan memleketimizde, imar planları ve tatbikatı dolayısıyle tesisler henüz yerlesmemiş olduğu için kısa zamanda

bir çok değişiklikler vuku bulmakta ve yapılan tesislerin takviyesi veya değiştirilmesi icap etmektedir. Bu hallerde bilhassa hava hatlarında, iletken çapı ve işletme geriliminin değiştirilmesi ile direklerin tamamının değiştirilmesi zareretini doğurmaktadır. Bu maksatla çok uzun ömürlü direklerin kullanılması ranttab olmamakta, ağaç direkler makasada kâfi gelmektedir.

3 — Emprenye edilmiş ağaç direğin ağarlığı demir ve betonarme direğe göre çok az olduğundan nakli kolay, ucuz ve arızalı araziye taşınması mümkündür.

4 — Küçük tepé kuvvetindeki bir ağaç direk lente ve payandalarla bir kontorsiyon yapmak suretiley büyük kuvvetleri karşılayacak sekillerde getirilebilir. Bu esnada işlenmesi demir ve betonarmeye nazaran kolaydır.

5 — Demir direklerde olduğu gibi periyodik boyası masrafı yoktur.

6 — Temelleri daha basit olup ucuz malzeme ile yapılabilir,

7 — Ağaç direklere daha basit bir tertibatla tırmanma imkanı olduğundan hatların bakım ve tamir işleri kolaylaşır.

8 — Emprenye edilmiş direklerin 15-30 senelik ömrüleri bu müddetin hitamından evvel, dip taraflarda emprenyeyi yenilemek suretiyle yeniden 25-30 sene ömrü kazanır. Hatay'daki Fransızlardan kalma elektrik direklerinin 25-30 seneden beri hâlâ kullanılmakta olması bunun bariz bir misalini teşkil eder. Bu itibarla betonarme ve demir direkle re uzun ömrü için yatırılacak para fazladır. Hatta denilebilir ki elektrik sanayii yakın istikbalde bazı radikal istihaleler geçirebilir. Atomdan farklı metodlarla elektrik istihsal edilebilir ve nakil tevzi problemi bu istihalelerle beraber kıymetini ve karakterini kaybedebilir. Çok uzun ömrü için betonarme ve demir direklerde yatırılan fazla para heba edilmiş olur.

9 — Ağaç direklerin ucuzluğu elektrik maliyetini düşürür.

10 — Ağaç direklerin bilhassa yüksek gerilimli nakil hatalarında

«COBRA» metodu ile emprenye edilen tel direkleri

Tornalanmak suretiyle yuvarlaklaştırılmış tel direkleri

toprak telsiz kullanılması hallerinde izalasyon bakımından avantajları vardır.

11 — Ağaç direklerin taşınması kolay olduğundan harp halinde zehurata göre büyük bir oynaklık sağlar.

12 — Tornalamak suretiyle düzgün bir şekilde verilebilir. Estetik bakımından diğer direklere nazaran büyük hususlar arzetmez.

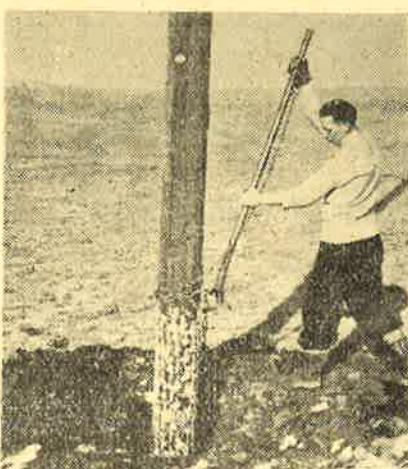
Ağaç direklerin yukarıdaki makatlara uygun bir şekilde hazırlamasını sağlayacak olan bu standardda, elektrik teknığının istekleri meyanında, ormanlarımızın ve ormanlığımızın bugünkü imkânları gözönüne bulundurulmuştur. Meselâ şimdiden tel direkleri emprenye edilmeden kullanıldığından tabii olarak daha dayanıklı olan çam ve ardıç ağacından yapılrıkeh, tasarımda bunların emprenye edildikten sonra kullanılmaları esası ve mecburiyeti kabul edildiği için uzunluk, çap, düzgünlük gibi özellikler itibarıyle daha elverişli olan köknar ve lâdînden faydalama hususu derpiş edilmiştir.

Direk ince uç ve dip çapı arasındaki oran ekseriya 1,5 dan fazla ve öz kısmı geniş olması itibarıyle ardıcılık, standarda dahil edilmemiştir.

Yapraklı ağaçlardan meşe ve kestaneye ekseriya uzunluk ve doğruluk özellikleri bakımından direğe elverişli olmamalarına ve emprenye maddesini zor kabul etmelerine ve diğer memleketlerin standardlarında yer almamış olmalarına rağmen, tabii olarak uzun ömürlü bulunmaları,

halen memleketimizde diğer sahârlarda kıymetlendirme imkânları geliştirmiş olduğundan, icabî halinde bu suretle en iyi şekilde kıymetlendirilecekleri düşünülperek standarda yer verilmiştir.

Ormanlığımızda kişi kesimleri ve nakliyatı henüz her yerde tatbik

Dikili halde emprenyesi yenilenen tel direği

edilmediğinden muayyen şartlarla yaz kesimleri de kabul edilmiştir. Keza ağaç cins ve türlerimizin gövdeleri genel olarak konik olduğu için istenilen ince uç çapı temin etmek şartıyla ince uç ve dip çapları arasındaki eğim oranı büyük alınmıştır.

Eğrilik ve kamburluk üzerinde önemle durularak, teknik bakımından mahzur olmayaçına kanaat getirerek Amerikan standartlarında da yer verildiğine göre halen meriyette bulunan P.T.T. direk sartnamesine ve Orman Genel Müdürlüğü direk standardına nazaran daha geniş toleranslar kabul edilmiştir.

Keza budak durumu da aynı görüş ve anlayış içinde mütalâa edilmiştir. Böylece ormanlarımızın hali hazır imkânlarından daha kolay ve bol nisbettte faydalananma çareleri gözönüne tutulmuş ve herkesde bir istihfam halinde bulunan «Ormanlarımızdan temin edilebilir mi?» problemi halli kolaylaştırılmıştır. Bununla beraber ağaç direk ihtiyacının hiç bir zaman ormanlığımızın devamlılığına kötü cihetten tesir edecek kadar büyük olmaması arz ve talep sırasındaki dengenin gerken yerlerde betonarme ve demir direkleri kullanmak suretiyle samimi olarak halledilmesi temennilerimizin başında gelmektedir.

Standardın direkleri tornalamak, takoz yerlerini açmak, emprenye etmek, gerekli takozları ve konstrüksiyonları hazırlamak gibi çeşitli hizmetler bakımından memleketimizde yeni bir fabrikasyonum doğmasına yardım edeceği kanaatindayız.

Bu suretle tel direği ile ilgili bütün müesseselerin ihtiyaçlarına aynı zamanda cevap vereileceği için bir yerde kıymetlendirilemeyen direk, diğer bir yerde veya müessesede kıymetlendirme imkânı bulacaktır. Bu da hazırlayan, istihlâk eden şubelerin bir müesseseye içinde toplanmasını imkân dahiline sokabilecektir. Standard hazırlama teklifi Elektrik İşleri Etüd İdaresi Genel Direktörlüğü tarafından yapılmıştır. Enstitü teklifi yerinde görerek konuya İnşaat Hazırlık Grubuna hâvale etmiştir.

Grubun görevlendirdiği teknik komite yukarıda açıklandığı gibi Türkiye'de yetişen ağaç türlerinin özelliklerini, direklerde aranılan minimum özelliklerini, ormanlığımızdaki istihsal ve taşıma için mevcut imkânları gözönüne bulundurarak, yerli ve yabancı standardlardan ve literatürden faydalananma suretiyle standard tasarımını hazırlamıştır. İnşaat Hazırlık Grubu yaptığı çalışmalar sonunda bu taslağı tekemmel etti ve 16/4/1962 tarihinde müttaleası alınmak üzere, 18 yere göndermiş ve bunlardan 12inden cevap alınmıştır.

Gelen cevaplara göre tasarımı tizerinde gerekli işlemler yapıldıktan sonra Teknik Kurula getirilmiş ve Kurulun 24 Temmuz 1962 tarihli oturumunda 56 numaralı Türk Standardı olarak kabul olunmuştur.

Haberleri

REKOMANDASYONLARI

250 kadar olan bu rekomandasyonların ilk 212 tanesi geçen sayılarımıza nesredilmiştir

- ISO R. 213) Torna makinelerine alet takımı
- ISO R. 214)
- ISO R. 215)
- ISO R. 216)
- ISO R. 217)
- ISO R. 218)
- ISO R. 219)
- ISO R. 220) Ham pamuktan nüümune alma metodu (tecrübe için)
- ISO R. 221) Çelik tüpler kalınlık
- ISO R. 222) Uçak elektrik sistemleri için voltajlar
- ISO R. 223) Uçak servisi ve motor çalıştırımında kullanılan D. C. elektrik generatörünün emniyet unsurları
- ISO R. 224) Uçaklarda elektrik aksamının çalışmasına dair standard formlar
- ISO R. 225) Somun, vida saplımlar boyutlandırılması
- ISO R. 226) Serbest arazi dinleme şartları altında işitmenin normal ses ve frekanslar (akustik)
- ISO R. 227) Otomatik dokuma makinalarında tek kutulu toplayıcılar
- ISO R. 228) Sızdırmaz bağlantılar yapılmayan boru disleri
- ISO R. 229) Atelye makinelerinde besleme ve devir
- ISO R. 230) Atelye makinelarının tecrübe kodu
- ISO R. 231) Kâğıt endüstrisi ile ilgili terim lügati 3. seri terimler
- ISO R. 232) Kamalar ve ölçü aletleri
- ISO R. 233) Arap harflerinin çevrilmesi için international sistem
- ISO R. 234) Ege ve türpüler. Uzunluk ve kesitler
- ISO R. 235) Matkaplar
- ISO R. 236) Mars tipi tutacak yerli, el ve makina sayımları
- ISO R. 237) Dönen aletlerin tutturulma yerleri (parallel)
- ISO R. 238) Mars tipi tutacak yerleri olan aletlerin boyunu uzatmaya veya kısaltmaya yarıyan bağlantılar.
- ISO R. 239) Matkap tezgâh aynası
- ISO R. 240) Radyel frezeler için tahvil kabiliyeti olan boyutlar (1. metrik 2. inc serileri)
- ISO R. 241) Plânyalâşma ve tornalama aletlerinin gövdeleri
- ISO R. 242) Torna aletleri için karbit uçlar metrik seri
- ISO R. 243) Karbit uçlu torna aletleri metrik seri

Ekim ayında yapılacak olan ISO TOPLANTILARI

- 1) 2-5 Ekim tarihleri arasında ISO/TC59/SC 4 (Building construction Bina inşaatı) mevzuunda Paris'te toplanacaktır.
- 2) 8-12 Ekim tarihleri arasında ISO/TC-48 «Laboratory glassware and related apparatus - Laboratuvar cam malzemesi ve alaklı aletler» mevzuunda Londra'da toplanacaktır.
- 3) 17-18 Ekim tarihleri arasında ISO/TC - 97 «Computers and information processing - hesap makinaları enformasyon işlemleri» mevzuunda Paris'te toplanacaktır.
- 4) 19-20 Ekim tarihleri arasında ISO/TC - 95 «Office machines - ofis makinaları» mevzuunda Paris - Puteaux'da toplanacaktır.
- 5) 5-7 Kasım tarihleri arasında ise ISO/TC 5/SC 1 «Gas tubes and other steel pipes - Gaz tüpleri ve çelik borular» mevzuu Zürih'te görüşülecektir.

EKİM AYINDA YAPILACAK OLAN IEC TOPLANTILARI

- 1) 2-12 Ekim tarihleri arasında IEC/TC 47 «Semiconductor devices - yarı iletgen aletler» mevzuunda Kopenhang'ta toplanacaktır.
- 2) 15-27 Ekim tarihleri arasında Nice'de yapılacak olan toplantılarla istirâk eden komiteler ve görüşülecek hususlar :
  - IEC/TC - 39 «Elektronik tüpler ve valflar için yedek parçalar»
  - IEC/TC - 40 «Elektronik aletler için rezistör ve kondansatörler»
  - IEC/TC-48 «Elektronik aletlerin tefferruatları»
  - IEC/TC - 50 «Metal gevreleri testi»
  - IEC/SC - 50 A «Şok ve titreşim tecrübeleri»
  - IEC/SC - 50 B «İklim tecrübeleri»
  - IEC/TC - 51 «Ferromanyetik maddeler»
- 3) 12-16 Kasım tarihleri arasında IEC/TC - 14 «Power transformers - takat transformatörleri»
- 4) 20-23 Kasım tarihleri arasında IEC/TC - 52 «Printed circuits - dairevi baskı» mevzuunda Eindhoven'de toplanacaktır.

1961 SENESİNDE AMERİKA HARİCE 5 MİLYAR DOLAR YATIRDI

B. Amerika'nın harice özel sermaye yatırımının miktarı geçen sene 5,000,000,000 dolar artmıştır.

Birleşik Amerika Ticaret Baaknlığı bir raporunda 1961 senesi zarfında Amerikalı sermayedarların Amerika'dan harice 4,000,000,000 dolar gönder-

ISO - IEC Haberleri

— Sekreterliği Macar Standardları Enstitüsünde idare edilmekte olan Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatına bağlı 34 numaralı «Gıda Maddeleri Teknik Komitesi» tarafından memleketimizden yabancı memleketlere ihrac olunan taze meyve ve sebzelerin yerlerine teslim anına kadar aynı tazelik ve vasifları muhafaza etmeleri bakımından tatbikatta ne gibi teknik usuller tükif edildiği hakkında sorulara kargılık tafsılaklı cevaplar Macar Enstitüsüne gönderilerek üzere hazırlanmış bulunmaktadır.

— Berlin - Wannsee Endestr. 1 de çalışmakta bulunan Textilnorm Firması tarafından balık ağlarına mahsus tekstil maddelerle, burlarla ilgili terim ve tarifler hakkında Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatına bağlı 38 numaralı Teknik Komitenin 9 numara altında çalışan Tali Komitesinin ilk toplantısında alınmış bulunan kararlar hakkında Enstitümüz düşünceleri ilgili kuruluga bildirilmiştir.

— Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatına bağlı 74 numaralı Teknik Komitenin hidrolik bağlamalar, çimentoların kimyevi analizi ve sıvaların standardizasyonu konusu ile ilgili olarak 24-28 Eylül 1962 tarihleri arasında Londra'da yapılacak toplantısına Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü'nden Adana Fabrika Müdürü Kimya Yük. Müh. Bay Orhan Arsoy'un delege olarak katılması uygun görülmüştür.

— Milletlerarası Standardizasyon Teşkilatına bağlı 92 numaralı Bina ve Yapı Malzemeleri Teknik Komitesinin yangın tecrübeleri konusunda 18, 21 Eylül tarihleri arasında Paris'de yapacağı toplantıya ilgili beldeyi teşkilatından delege gönderilmesi için Ankara Vali ve Belediye Başkanlığına bir duyuru gönderilmiştir.

diklerini ve yabancı memleketlerde faaliyette bulunan Amerikan firmalarının da kazançlarının 1,000,000,000 dolarını yeden bu memleketlere yatırdıklarını bildirmiştir.

Ticaret Bakanlığı bu ylinkyılık gelişmelerin harice Amerikan özel sermaye yatırımında bir yavaşlamaya işaret ettiğini bildirmiştir. Bu konudaki raporunda Ticaret Bakanlığı Avrupadaki gelişme nisbetindeki yavaşlama, Lâtin Amerika'daki huzursuzluk ve Kanada'daki iktisadi güçlüklerin buralardaki yatırım nisbetlerinin düşüş kaydetmesine sebebiyet vermiştir.

1961 senesinde harice doğrudan doğruya özel sermaye yatırımı 1.500.000.000 dolara bağlı olmuştur.

1961 sonunda Amerika'nın hariçteki özel mevcudatı ve yatırımları hemen hemen 56 milyar dolara yaklaşmıştır.

Amerika'da motorlu vasıta egzost gazları üzerinde araştırma

Motörlü vasıtaların çıkarıldığı egzost gazlarının azaltılması hususunda hükümetçe araştırmalar yapılmak üzere Temsilciler Meclisi 10 milyon lira daha tahsisat verilmesini kararlaştırmıştır. Böylece Amerikan Halk Sağlığı Teşkilatının havanın kirlenmesinin önlenmesi konusundaki çalışmalar için ayırdığı meblâg 110 milyon Türk Lirasını bulmuştur.

Meclis Tahkikat Komisyonu, otomobil ve petrol endüstriyelere çatarak havanın otomobiller tarafından kirlenmesinin azaltılması hususunda «daha fazla gayret göstermeleri icap ettiğini» ifade etmiştir.

Kanada'da tabii gazdan küküt istihsalı

Kanada'da Güney Alberta'da Waterton tabii gaz tesisleri iki sene süren inşaattan sonra faaliyete geçmiştir. Maliyeti Amerika'da tabii gazdan küküt istihsal eden tesislerin en büyüğüdür. Fabrika günde 100 milyon metreküp gaz 1500 long ton küküt ve günde 7,000 ilâ 8,000 varil teksif edilmiş gaz ve tabii gaz istihsal edecek kapasitededir.

B. Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı Orta-Doğu konferansı

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Teşkilatı Genel Direktörü M. Sen'in yaptığı bir konușmayla açılan 6. Orta Doğu Konferansı bir hafta müddetle devam etmiştir. Konferansa Orta Doğu memleketlerinin birçoğunun aslı üye olarak katıldığı bazı devletlerin sadece müşahit gönderdiği bildirilmektedir. Bu konferansta, gündeme bulunan resmi çalışma konuları sunlardır: Ziraî plânlaşmaya yarıyacak istatistiklerin İslâhi, kalkınma programlarının birleştirilmesi ve tabii kaynakların kullanılması, bahçeciliğin veriminin yükseltilmesi, pazarlama imkânlarının geliştirilmesi, depolama ve nakliye meseleleri, ziraatte meslekî ve teknik eğitim, gübre kullanımı.

İNGİLTERE'NİN 1961 YILI PETROL İSTİHLÂKİ

Petrol İstihbarat Bürosu tarafından neşredilen son istatistiklere nazaran, İngiltere'nin petrol istihlâki 1960'dakine nazaran % 7.8 nisbetinde bir artışla 46 milyon long tonu bulmuştur.

Fabrikalarda Mal İşleme

İmalatta standardizasyon âmili : Konvuayör

I. SERİ İMALAT, KONVUAYÖRLER VE STANDARDİZASYON

Son on sene içinde mamüllerin sevk konvuayörleri öyle bir gelişme arzettiği gibi, bu aynı devre içinde bütün sanayilerin kaydettiği büyük hamleye sıkı şekilde bağlıdır.

«Eğer bu mamül bana kadar gelebildiyse, başkalarının da kolayca alabileceğim bir seyse, bu «seri halinde» imal edilmesinden ileri gelmektedir» diye düşünmek veya söylemek, imalattan hiç anlamayanlar için bile bir refleks hâline gelmiştir.

Son senelerin bu elle tutulular ileernesi, en basit ailelerin, günlük hayatının her safhasına tesis eden hakiki ilerlemeye, değişik unsurların sıkı işbirliği neticesidir. Bu neticeyi, hem imalatı tasavvur edenler hem de realize edenler kendilerine mal etmeye çalışmaktadır. Büyüük seri imalat, veya aşağı sıfırla ufak imalat metodlarının realizasyonu sırasında, tatbikat, mamülün yapılmış tasavvurlarına tesis etmektedir.

Mucitlerin, bunun nasıl realize edileceğiley hemen hemen hiç alakanmadıkları devir artık geçmişti. O devirlerin bir sanayicisi, yanı büyük çapta el imalatçısı bir mucize ile mitesesesini zamanımıza kadar getirmiş olsa ve yeni harekete uyup imalathanesini seri imalat için düzenlemeye kalksa, sadece bu tedbirin kifayetsizliğinin hemen farkına varır.

Hâdiselerin akışıyla mamül çeşitlerini gözden geçirip bir tercih yaparak bunlardan ufak bir kısmını muhafaza mecburiyetinde kahr. İmalat için bir tek mamül, ideal bir durum olacaktır, fakat müşterisinin talepleri, biraz çeşitli mamül çıkarmaya kendisini mecbur eder. Dolayısıyla bizim terakki namzedimiz, esas unsur sayısını mümkün olduğu kadar düşük tutarak, ilk mamüllerin değişik kombinasyonları ile mamül çeşidini artırmayı çok akıllıca bulacaktır. Kisacası bu sanayici, her safhasında imalatı rasyonalize etmeye mahzurları giderek, ve belirli bir metod sayesinde, imalatını, her devresinde sürümü olan bir hâle getirmeye çalışacaktır.

İmalatın safhalarını daha kolay kılmak için, en ufak tefferruatta mükemmel yetenek aranması da, konvuayörün, katlanılması lazımlı gelen dertlerindendir. O size hizmet eder ama, kendisine de hizmet edilmemesini ister. İleri bir rasyonalizasyon olmadıkça, konvuayörün ranta bilitesi garanti edilemez. Bu rasyonalizasyon, realizasyon metodları ve

tetkiklerden başka, başlangıçta olduğu kadar imalatın muhtelif safhalarında malzemenin kalite, bitiriliş ve yapılış standardlarının, târifinin yapılmış olmasına bağlıdır.

Bu standartlar tabii ki, sadece büyük imalatçıya tatbik edilmeyip, yardımcı sanayi ve mal temin edenlere de tatbik edilecektir. Bu işletmecilik standardları tarafından kullanılan kaideler, tabii mamül mallara da tesis etmektedir :

- Kalitenin değişmemesi.
- Bütün unsurların değiştirilebilir olması,
- Çeşitlerin hudutlandırılmasıının elzem olmayışı,
- Düşük fiyat âmili olan, ras-yonel seri imalat.

Zaten, işletme ölçüsünde elde edilen bu neticeler, standardizasyonun millî ölçüde elde etmek istediği neticelerdir.

İşletmede, aynı zamanda terakki ve standardizasyon vesilesi olan konvuayör, demek ki hakikaten bir standardizasyon âmildidir.

II. KONVUAYÖRLER ve EL EMEĞİ :

a) İmalatta : Yukarda tetkik ettigimiz şekilde nazar-i itibâra alınırsa, seri imalatta konvuayör, sadece belirli bir imalatta spesyalize olmuş firmalarda, hudutlanmış bir kullanma sahasına sahipmiş gibi görünebilir. Bundan, ufak ve orta çaptaki işletmelerin, konvuayörlü devamlı el emeği için iyi bir tatbikat sahası olmayacağı neticesine varmak hatalı olur.

Ekseriya, imalat hacmi, sistemin umumi tatbikini doğrulamıyor, devamlı elemeğinin, imalatın sadece bu işe en müsait bir kısmına uygulanması da, mümkündür. Bu vaziyet bilhassa, sekil ve kullanım bakımından çok farklı, fakat: yıkama, törpülenme, ikinci yıkama, kurtarma, aprelenme ve birkaç tabaka laj çekimle gibi müşterek noktaları olan, parçaların bol miktarda sarf olduğu, satılık işleme zincirlerinde görüllür.

Seri imalat tesisatı, çember, de-ğistirilebilecek şekilde de düşünüllü, yapılabılır.

b) Mamüllerin taşınmasında : Postadan postaya el emeği haricinde, bir de atölyeden atölyeye, hattâ fabrikadan fabrikaya nakıl meselesi kendini göstermektedir. Yine orada devamlı el emeği ekseri vaziyette büyük ehemmiyet arzetmektedir. Mamüller yerden yükselterek taşıyan ve böyle yer kazandıran hava kon-

yuayörleri en fazla kullanılanlardır. Hareketi sessiz, düzgün, emindir ve yükleme ve boşaltma postaları hariç, insan müdahalesine lüzum bırakmamaktadır. Taşınan günlük ton miktarı göz önüne alınırsa, sarf edilen enerji de çok azdır.

c) Mamüllerin depolanmasında : Mamüllerin depolanması, bilhassa imalatlarının ara safhalarında, en ince işlerden birisidir. Bitmiş mamül fiyatı üzerindeki akışları çok mühim olabilir, zira sarfedilen elemegi, isgal edilen satılık, çarpmadan ve ezilmeden doğan zararlar çok pahalıdır.

Kötü bir organizasyon neticesi mübâlâgâh nisbette bir depolama veya tam imalat sırasında düşünsüzce bir hacim de belki de daha zararlıdır.

d) Mamüllerin ayrimı içinde : Kayış veya makasla iki yola ayrılabilir zincirli, tekamül ettirilmiş konvuayörler, yukarıda sayılan imkânlarından başka, mamüllerin ayrimi işini de yapabilirler. Bu ayrima gözle görerek ve elle edilebileceği gibi, mamülün yolu üzerinde otomatik olarak kendi istikamet tâyin etmesiyle de olabilir.

e) Yardımcı işlerde : Aynı zamanda uygun aletlerden de faydalılarak, bir devamlı sevk sistemi sayesinde, taşınan mamûle istenilen hareketler yaptırılabilir. Meselâ: neticelerin tek veya umumî kaydım yaparak devamlı tartma muamelesi — mamûlün devamlı ve âni dönüşlerle, veya belirli bir vaziyette bir boyra fiskiyesine tutulması —, lüzumlu meyil verilerek üzerindeki mayın akitilması.

III. DEĞİŞİK, DEVAMLI MAL İŞLEME MAKİNALARI

Bunlar çok fazla sayıdadır. Bunların, sadece en çok tamamlarının bile tafsili bir izahı bu yazının hudutlarını aşar. En basitinden, en karışığına doğru, sematik bir tasnitte sunular görüllür :

a) Ağırıktan faydalanan makinalar : Sath-i mailler, kızaklar, makkârlı taşıyıcılar ki, bunlardan yarı mekanik olan bazıları, çok mükemmelleştirilmiştir.

b) Paletli taşıyıcılar : Madeni veya tahta paletlerin birleşmesiyle meydana gelen ve iki yan zincire bağlı, bir taşıyıcı hali.

c) Bandlı taşıyıcılar : Madeni veya kauçuktan bir band (düz veya izgara) mamûlü taşır. Band düz bir taban levhası veya makaralara dayanmaktadır.

d) Zincirli arabalar : Kapalı devre yapan bir zincir, yerde arabaları, birbirini peşisir, atlı karınca gibi sürüklüyor.

e) Drag - Chain'ler : Dönüş kismı da aynı amudi satılık içinde olan, yerdeki bir zincir, vagonları, umumiyetle düz bir hat üzerinde geteker.

f) Üçüncü bândı kullanan, zincirli hava konvuayörleri : Bunların değişik tipleri vardır ve yüklerini tek raylı trolleyler vasıtâsıyla taşıdıklarını.

g) «Towveyor» lar : Bunlar birbirinden ayrılabılır vagonları, yere gömülü ve geçişe hiçbir şekilde mani olmayan zincirlerle çeken konvayörlerdir.

Bütün bunlar geniş mikyasta kullanılmaktadır. Fakat bilhassa sonda ikisi, son senelerdeki gelişmeleriyle, seri mal işlemeye doğru olan temayülde ağır basmışlardır.

Bundan başka, diğer sistemler teknik bakımından ilerleme kaydetmedikleri halde zincirli hava ve yer konvayörleri, mühim hamleler yapmaktadır. Bu tekamül bilhassa şunlarda da görülmektedir :

a) Basit hava zincirleri veya towveyorlar için :

- Yüklerin işaretlenme sistemi,
- Aynı işaretleme sistemi ile yüklerin tahlili ve boşaltılması,
- Yürüyüş halinde transfer;
- Diğer tiplerle, başlıca tekerlekli taşıyıcı ile müsterek çalışma,
- Zincirin hareketi durmadan, yüklerin ufak bir zaman durdurulabilmesi için sistem,
- Birçok zincirin müstereken dakik çalışmasını sağlayan sistemin tekemmul ettirilmesi. Bu, sırası, yük vaziyeti bakımından olduğu gibi, kabul veya teslim makinalarına yüklerin transferi veya gönderilmesini de sağlar.

b) Yekpare, çift raylı zincirler (Power and Free) ve birçok kollu towveyor'lar için :

- Yukarıda zikredilen tekniklerin tatbiki,
- Ayrılma makaslarını idare eden otomatik kumandaların, veya hattın anahtar noktalarında, geçen malin cinsini ilan eden sistemin bağlı olduğu, işaretleme ve seçme vasıtaları üzerinde daha ileri araştırmalar.
- İmalat bakımından, bir arızanın, bir demiryolu kazası kadar mühim olduğu çalışma sisteminde, makas ve emniyet sistemlerinin tetkiki.
- Uygun fiyat HUDUTLARI dahlinde, aşağıdaki hususları sağlayacak, yüklerin depolama sistemleri üzerinde araştırmalar.
- Mamuller ve taşıyıcı unsurlar arasındaki çarpımları aşagıya indirmek.
- Asgarf gürültü.
- Düz hattan başka sekillerde de depolama imkânı.

IV. - KONVUAYÖRLER ve STANDARDİZASYON :

Standardizasyon bakımından, bu kadar değişik malzemenin tuttuğu yer nedir?

Açıkça söylemek lazımdır ki; daha hersey yapılmayı beklemektedir. Ufak aletler bakımından, Fransız mal işleme imalatçıları, fazla

sayıdadır. Diğer taraftan işleme zihniyeti, her sık için hususi aletler lazımlı geldiği düşüncesini uyandırmıştır ki, bu da zaten doğrudur.

Simdiden standardizasyonu yapılmış olan, profiller, iskeleler, elektrik motorları ve somunlar gibi mekanik ve elektrik unsurların yanında, işleyici bakımından, işlemede kullanılan aletlerin, aletlerin parçalarının değişik menseli olsalar bile, daha fazla birbiriyle değiştirilebilme kabiliyetine sahip olmaları, arzuya sayandır

Zincirli aletler sahasında, parçaların mütenevvi olusu bilhassa dikkati çekmektedir. Zincir, ister transmisyon ister konvayör şeklinde olsun uzun zamandan beri Amerikan ve İngiliz standardlarına göre yapılp dünyaya yayılmış, beraberinde dışiler de bugünkü vaziyette dünyadaki tesislerin büyük kısmına yayılmış durumdadır. Bilhassa işleme zincirleri sahasında, metrik sisteme göre çalışmalar yapılmıştır. Neticede o kadar büyük bir kargasalık meydana gelmiştir ki, simdilik her türlü standardizasyonu imkânsız kılmaktadır.

Konvayörlerin kitle halinde kulanışları, imalatın iyi yürütülmesindeki oynadıkları rol, bir yedek parça stoku bulundurmayı icabet etmektedir. Parçaların standardizasyonu hem bu stokun azalmasına, hem de daha kolayca temin edilmelerine yol açacaktır.

KILIÇOĞLU

Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi

E S K İ S E H İ R

KILIÇOĞLU Kiremit ve Tuğla Fabrikaları

Her Nevi Kiremit ve Tuğla,

Dişli Döseme Tuğlaları

En iyi kaliteli mallariyle daima

müşterilerinin emrindedir

ADRES : Posta Kutusu 7
Eskişehir

Telgraf adresi : KIREMIT
Telefon No. : 1364 - 2105

ZEYTİN STANDARDI CALIŞMALARI

YEŞİL ZEYTİN İHRACATI TÜRKİYE'YE
50 MİLYON DOLAR TEMİN EDEBİLİR

Vedat KUMUŞOĞLU

— II —

Standardizasyon verimli çalışmaların, ucuz, kaliteli imalâtın hattâ rekabetin de ayrılmaz parçasıdır. Dünya pazarlarında zeytinle milyonlarca dolarlık döviz sağlayan milletler, zeytincilik geçmişleri itibarile, bizim memleketimizden çok daha sonra bu işe başlamışlardır, denebilir.

Türk ödeme dengesinin döviz için çareler aradığı şu sırada, elimizin altındaki bu ürünün dirilişine imkân vermek, Türk organizatör ve müteşebbislerine düşen görevlerin başında gelmelidir.

Zeytin standardizasyonu, memleketin satılabilir malını gerçek değeri ile Dünyaya hem tanıtacak, hem de memleket yetişticilerinin hayat standardının yükselmesine yarayacaktır. Bu itibarla zeytin standardının temelini teşkil eden mahsulun yapısı üzerindeki bütün çalışmalarla ilgilenmek ve bu hususta müstahsile gereken yolu göstermek, bilhassa sihhatlı mahsul almak imkânını bulmak lâzımdır.

Kalibreleri itibarile düzgün, zamanında toplanmış, fenni bütün bilgilerle hazırlanmış, sağlam bir zeytin Dünya pazarlarına kolayca sunulabilir.

Bütün isteklere karşı fiziki ârizalar gösteren özürlü tanelerinin (tolerans dahilinde) kıymetlendirilmesi, millî servetin kaçınılmaz tesirler altında da olsa yok edilmemesi, yine standarda düşen bir görevdir.

Türkiye'nin, Dünya piyasalarının istediği her çapta mahsul veren zeytin ağacı neviline sahip olması, bir istihsal ve

standarda derhal başlıyalibileceğini temin edebilecek avantajlardandır. Bilindiği gibi, Milâs mintikasının Tavşan Yüregi aşısı zeytinleri, California zeytinlerinin en büyük tanesi olan Super Colossal kalibresine yakın büyülüktedir. USA (California) zeytinlerinden en küçük kalibreli rekolte ise (Small Standard), Türkiye'nin her yerinde yetişen harçâlem kalibreye denktir (kg. da takriben 300 adet).

Zeytin standardının teknik karşılaşmasına ve Türk zeytinleri için tasavvur edilen standart konusuna gelmeden önce, çok geri kalmış istihsal şartlarımız üzerine eğilme faydalı buluyoruz. Memleketimiz için gaye, bilhassa standardın da desteğiyle, ticari ve maddî ilerlemeler kaydedilme şartlarının yerine getirilmesi olsa gerektir.

Memleketimizde kusursuz bir rekollenin sağlanması, yetişticisi ile birlikte devlet yardımının cömertçe yapılmasına bağlı kalmaktadır. (Budama - sulama - gübreleme - timar - asalaklarla savaş - bu işe yetecek kredilerin temini v.s.)

İmalât safhası gerçekten üzerinde durulmağa değer nitelik taşımaktadır. Esasen zeytinin bir salamuracılık san'atına dayandığı hususu, maalesef 30 - 40 seneden beri unutulmuş durumdadır. Bunun için de altın değerini taşıyan bu ticari meta starnalarında her türlü pislik, buraların ayrılmaz parçası gibi, üzericalı suçlamasından bazı ciddî kurumları uzak tutmak lâzımdır.

Gerek yeşil zeytin, gerekse alışılmış olan siyah zeytin sala-

maları bakımından modern usullerin uygulanması bilhassa siyah zeytin salamurasında bir iki, hattâ üç sene bekleyen sermayelerin mahsule bindirdiği faiz, bakım, depo kirasi gibi giderleri de ortadan kaldıracağı için, ticari rekabete de imkân verecek şartlar temin edecektir.

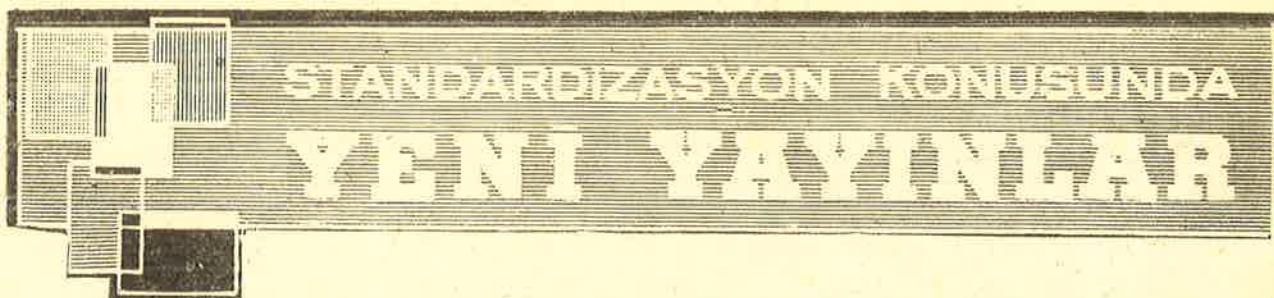
Türkiye'de hâlen en ciddî araştırmaların ve bölgesel uygulamanın Tarım Bakanlığı Zeytincilik Enstitülerinde yapıldığı muhakkaktır. Ancak, bu mühraklarda uyandırılan faaliyetlerin, bölgelere yayılmadığı ve ticari bir gelişmeyi sağlamadığı da gözden kaçmamaktadır.

Bilhassa Bornova'daki Zeytincilik Araştırma Enstitüsü liderliğinde yeşil zeytin ve mücbir hallerde siyah zeytin için açılacak manipülasyon kurslarının standard zeytin bakımından ilgilileri uyaracağı muhakkaktır.

Yeşil zeytin imalâtçılarının sabit ve döner sermaye bakımından kısır oluşları ve siyah zeytin salamuracıların ise menfaatlerini kayıttan âzade bir ticaret sisteminde bulmaları, Türk zeytinlerinin geleceğine engel olan sebepler arasındadır.

Su hale göre, bir ucu istihsal diğer ucu standart olarak kurulacak olan bir geliştirme zinciri, Türkiye'ye yüzyılların sağlamadığı büyük servet kaynağını coşturabilir.

Bu faaliyetin para olarak ifadesi ise, yeşil zeytin, siyah zeytin, priñalarla, üretilen maddeleri ve zeytinyağı ile milyarlarca Türk lirası ve geniş bir iş hacmi demektir.

DAMGA RESMİ KANUNU

Derleyen : Hakkı Şinası Ünver
(Kanunun bugünkü durumuna
göre son metni - Tâdil edilen ka-
nunlar - ilgili kanunlar)
İkinci basım. Fiyatı 400 krs.
Hazine Yayınevi P. K. 196 - An-
kara.

ŞİRKETLER MUHASEBESİNE AİT PROBLEMLER VE ÇÖZÜMLERİ

Ankara İktisadî ve Ticâri İlimler
Akademisi Doçentlerinden Jale
Siyah tarafından yazılan bu eser
181 sahifedir.

TÜRKİYEDE KÜÇÜK SANAYİN İKTİSADI EHEMMİYETİ

Dr. Amiran Kurtkan tarafından
yazılan bu kitap, Türkiye Harsı
ve İctimai Araştırmalar Derneği -
P. K. 16 - İstanbul adresinden te-
min olunabilir. Fiyatı 4 liradır.

PLÂNLAMA

Devlet Plânlama Teşkilâtı Dergi-
sinin 2. sayısı da intișar etmiştir.

İYONOFOSFER ÜST TABAKA- SINDAKI İLK RADYO SEDALARI

Mr. R. W. Knecht ve Mr. T. E.
Van Zand müsterek bir çalışma
neticesinde «first pulsed radio
soundings of the topside of the
ionosphere - iyonofer üst taba-
kasındaki ilk radyo sedaları»
isimli bir kitap neşretmişlerdir.

TÜRBİN ÖLÇÜLERİİNİN ROLÜ

Mr. M. R. Shafer'in yazmış olduğu
bir kitap : «Performance char-
acteristics of turbine flowmeters
- Türbin ölçülerinin oynadığı ka-
rakteristik rol.»

GIDA SENTETİKLERİ

Amerikan Standardlar Enstitüsü-
nün Araştırma Lâboratuari uz-
manlarından olan Mr. A. T. Mc
Pherson'un yazmış olduğu bir ki-
tap : «The synthesis of food - Gi-
da sentetikleri.»

YARI MANYETİK YAYILMA- NIN DURGUNLUK ANI

Mr. P. H. Fang tarafından yazılan
fizik ilmine dair bir kitap : «The
relaxation times of some para-
magnetic dispersions - yarı man-
yetik yayılmanın durgunluk ani»

KATI ENFRARUJ KARBON MONOKSİT

Mr. A. G. Maki tarafından hazırla-
nıp bastırılan bir kitap : «In-
frared spectra of carbon monoxide
as a solid and in solid matrices
- Katı enfraruj karbon monoksid»

BIYOLOJİK KAYITLAR

Mr. H. L. Mason tarafından yaz-
ılan bir kitap : «Multiple biologic
recording for digital analysis -
Mükerrer biyolojik kayıtlar (par-
mak ölçüleri analizleri ile).»

ENFRARUJ ASETİLEN

Mr. T. A. Wiggins, E. K. Plyler ve
Mr. E. D. Tidwell bir araya gele-
rek çalışmışlar ve bu çalışmaların
sonucunda şu kitabı meydana ge-
tirmişlerdir : «Infrared spectrum
of acetylene - enfraruj asetilen.»

KEMİK İLETGENLERLE İŞİTME

Mr. E. L. R. Corliss, E. L. Smith
ve J. O. Magruder'in Beynelmilel
Akustik Kongresinden sonra; gö-
rüşülen bazı hususlar ve mütalâ-
aları da göz önüne alarak müş-
terek bir çalışma sonucunda ha-
zırlamış oldukları bir kitap :
«Hearing by bone conduction -
Kemik iletgenler ile işitme.»

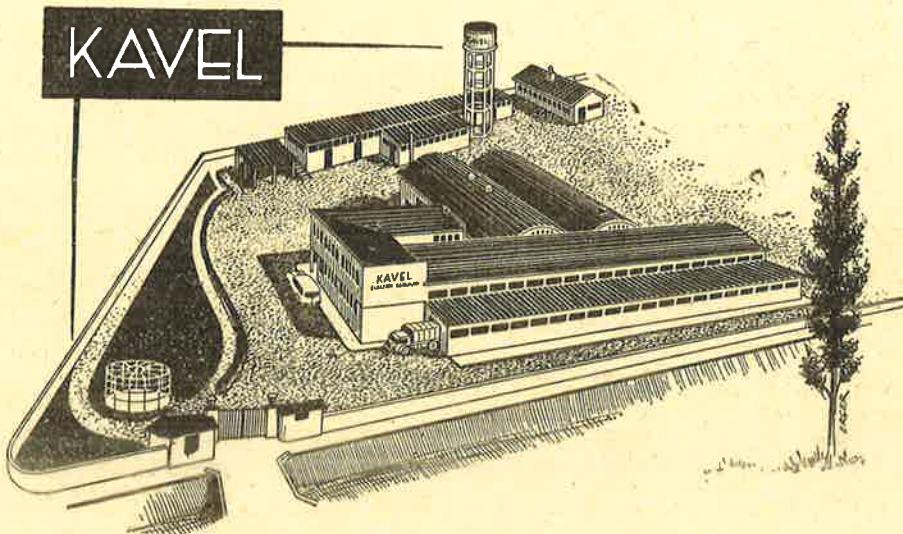
KAVEL

**KABLO VE ELEKTRİK
MALZEMESİ Ltd. Şti.**

İstanbul — İstinye

Tel : 63 53 99 -
63 53 20

Tesis tarihi : 1954

MAMÜLLERİ

I — TS—03 e göre 10-95 mm² örgülü bakır iletkenler

II — Termoplâstik s. madde ile yalıtlı-
miş, kuvvetli akım iletken ve kab-
loları :

(TS—38 e göre yapılan tipler (T)
ve karşılığı VDE ye göre sembol-
leri NY ..... gösterilmiştir.)

a) İç ve dış tesisat telleri :
(T) NYA, (AT) NYAB,
(TTY) NYIFY Kapoten,
(TT) NYM, (TP ve ATP)
NHYBUY antigron,
(TRn ve TRy) NYFA kordon
ve yassı kordon,
(TTR) NYMHY seyyar kordon

b) Toprakaltı kablosu :
Termoplâstik esaslı NYY tipi
kablo.

III — Zayıf akım iletkenleri :
Telefon iç ve dış tesisat telleri,
sahra kablosu,
Zil (sinyal) teli.

IV — Emaye bobin telleri :
0.10 mm. den 2.10 mm. çapa kadar

V — Plâstikten boru, band ve profiller,
PVC graniül.

VI — Plâstikten sun'i deri :
Çeşitli renk, desen ve kalitede; dö-
semelik, çantalık, sofralık, elbise-
lik, branda....

Trakya ziraatçları, standard sebze istihsal ve ihracı için çalışıyorlar

Trakya ziraatçları 1962 Kasımından 1963 Martına kadar elde e-decekleri bahçe mahsullerinin Avrupa piyasalarına arz edilecek kalitede olmasına çalışmaktadır.

Bu deneme devresi başarılı geçtiği takdirde, gelecek seneki yaz sebzelerinin frigorifik vagon veya kamyonlarla adı geçen piyasalara sevki için tedbir alacaklardır.

Standardizasyon konusunda yeten olmadan kazanç olmayacağından sezen bu müteşebbisler, gereken bilgiyi sağlayacak her nevi yayına ilgilenmektedirler.

Bilindiği gibi, Trakya ziraat-

çilleri disiplinli sisteme Alpullu Şeker fabrikasının aldırdığı yoldan giderek, kolaylıkla uyacak durumdadırlar.

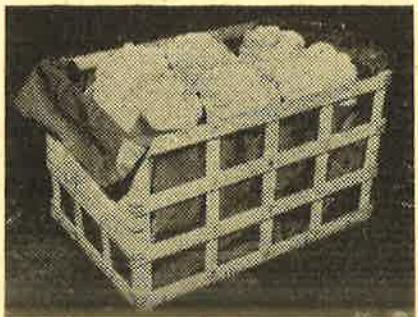
Bu kişi lahana, pirasa, karnabahar, havuç, maydonoz, yeşil soğan, yeşil salata, kıvırcık salata gibi sebze nevilerinin ihracat denemelerinin yapılacağı zannedilmektedir.

Trakya ziraatçlarının öğrenmek istediği husus bilhassa ambalaj nevileri, ambalajlama usulleri, mahsullerin Avrupa piyasalarına arz şekilleri ve diğer teferruatıdır.

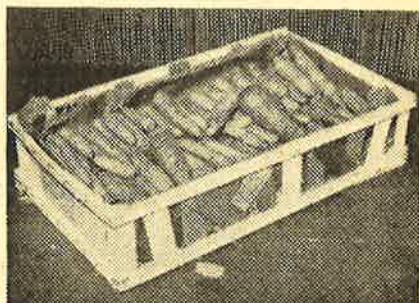
Filhakika Trakya bölgesini teşkil eden İstanbul'un bir kısmı ile (Çatalca - Silivri) Edirne, Kırklareli, Tekirdağ illeri yaklaşık olarak 17500 kilometre karelilik sulak ve verimli ovalar silsilesi olup Ortak Pazarla temasımızda memleketimize en çok döviz getirebilecek yaş meyve ve sebze sahasıdır.

1960 senesinde yalnız kavun, karpuz istihsalı 336 bin ton radde-sinde büyük hacim sağlamıştır. Bu arada standardize edilme en elverişli olanlar arasında beyaz peynir ile sofralık kalite üzümler üzerinde durulmaktadır.

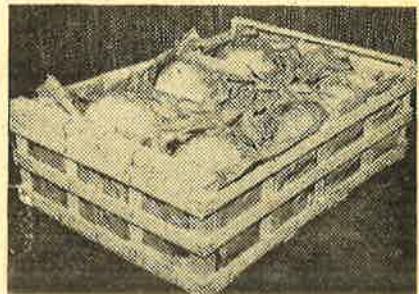
Bu bölgenin Avrupa piyasasının
(Devamı 28. sahifede)

Karnabahar sandığı

Muhtelif sebzeler için sandık

Lâhana nakli için hazırlanan sandık

LPG. nin BÜTÜN SEKTÖRLERİNDE

AYGAZ

Yakında

Piyasaya çıkacaktır.

Yalıtılmış iletkenlerle ilgili standardlar

(Başteraftı 12. sahifede)

Kararnamenin üçüncü madde önemli bir madde olarak görülmektedir. Bu madde ile elde bulunan ve standardlara aykırı olan mamüllerin bildirimi ve tasfiyesi sağlanmaktadır. Bu maddede iki tasfiye hükmü yer almış bulunuyor :

a) Yukarıda söz konusu ettiğimiz ve yalıtılmış iletkenlerin özünü teşkil eden bakır telenin TS. 2, 17 ve 18 standardlarının kapsamına girmesini sağlayan 24/6/1961 tarihli ve 5/1364 sayılı Kararname ilgili tasfiye..

Bu konu ile ilgili huküm, eski Kararname gereğince bildirime bağlanan ve derpiş olunan müddet içinde bildirip de tasfiye süresi içinde tasfiye edemeyen bir miktar kabloların veya yalıtılmış iletkenlerin bulunduğu Sanayi Bakanlığında bilindiğinden, elde kalan ve başka bir tasfiye şekli bulunamayan bu şekildeki millî servetin kaybolmamasını sağlamak için yeni Kararnameye konulmuştur. Ellerinde bu gibi mammül bulunup da bunları tasfiye edememiş olanlar vakityle

bunları bildirmiş iseler, bunların ellerindeki mamüller tasfiye edilecektir. Eskiden bildirilmemiş olanlar için bu hakanınmamıştır ki böylece iyi niyet sahibi olanlar korunmuş olmaktadır. Bu gibi kurumlar, firmalar Bakanlıkca zaten bilinmektedir. Bu firmalar, Kararnamenin yayımı tarihinden itibaren 15 gün içinde yeniden bildirim yapacaklardır.

b) İkinci tasfiye, özü elektrolitik bakır telden imal edilen, yalıtkan kılıfın standardı olmadığı için şimdide kadar her imalatçının kendi görüşüne göre imal olunan kılıfla yapılan yalıtılmış iletkenlerin veya kaboların tasfiyesidir.

Buna göre, ellerde bu tip mammül bulunanlar Kararname nin yürürlüğe girdiği tarihten, yani 15.2.1963 tarihinden itibaren 15 gün içinde bunları bildirecekler ve Sanayi Bakanlığının tâyin edeceğinin şekilde tasfiye edeceklerdir. Ancak, verilen altı aylık süre içinde bunları tasfiye ederlerse daha iyi olur. Bu müddet zaten normal olarak tasfiye edebilmek için verilmiştir. Saticilar ellerde kalan standarda aykırı malları satacaklar, imalatçılar da bu süre içinde imalâtlarını standardlara uyduracaklardır.

Kararnameye göre, bildirim iki nüsha yapılacaktır. Bildirim yerleri odalar ve belediyelerdir. Bulunan yerlerde sanayi odalarına, diğer yerlerde ticaret ve sanayi odalarına; odaların bulunmadığı yerlerde ise belediyelere verilecek bildirimlerin birer kopyası bir hafta için Sanayi Bakanlığı Sanayi Dairesi Reisliğine gönderilecektir. Bu bildirim kâğıtlarını alan Bakanlık da Türk Standardlarının Tatbiki Hakkında Tüzük hükümlerine göre iki ay içinde bir tasfiye şekli ve süresi tesbit ederek Resmi Gazete ile ilgili lere duyuracaktır. Bu süre içinde tasfiye edilemeyeceklerin başka bir türlü tasfiyesi mümkün olmadığından imhası veya özel ruhsatla İhracı yapılabilir. Bu yüzden ilgililerin uyanık bulunmaları faydalıdır.

Yapı malzemesi sergisi

(Başteraftı 15. sahifede)

makadır. Bu arada kamış levhalar ve tatbikatı, ucuz mesken probleminin gözülmüşinde yer alacak verilerden biri olarak dikkati çekiyor.

Kablolar, plastikler, boyalar, demir dökümler, bakır levha ve elektrolitik teller, menteşe, kilit, civi, vida, somun hepsi ilgiyi çeken bir olgunluktadır.

Serginin teknik kitap ve dergi standı ile sineması da gezenleri oyalayan hareketler arasındadır.

Bu serginin önemli bir özelliğini Türk Standardları kögesi teşkil etmektedir. Bu standı da standard panosunun ucunda iki büyük levhada T.S.E. nin amacı ve çalışmaları anlatılmaktır ve şimdide kadar yayınlanan yapı malzemeleri «standard»ları sergilenmektedir.

Cimento standında, elektrolitik bakır tel standında, pis su boruları standında kablo standı v.s. kırmızı TSE levhaları bu mamüllerin Türk Standardına göre hazırlanmış olduğunu belirtmektedir.

Mermeler, kontrplaklar, lifli levhalar, kiremitler, tuğlalar, elektrik fincanlarında ve küçük malzemelerde görülen sarı TSE ler ise, bu malzemeye ait Türk Standardlarının TSE'ce ele alındığını ve «standard»larının yakında yapılacağını belirtmektedir.

Böylesce, Fuardaki Yapı Malzemesi Sergisi için aynı zamanda Türk Standardlarının uygulama ve program sergisi demek de mümkündür.

Trakya ziraatçılığı

(Başteraftı 27. sahifede)

isteyeceği birinci kalitedeki sebzeler meyveleri aktarmasız olarak en kısa zamanda alıcı memleket hallerine dökebilecek stratejik durumu da vardır.

Trakya ziraatçının bu kişi için şansları da Türk parasını koruma hakkındaki 17 sayılı kararın bu gibi ihracat gayretlerine hız verecek anlayışta bulunmasıdır.

Havalarda elverişli olduğu sürece (+ 5C) Mart ortasına kadar açık kamyonlarla sevkıyat yapılması mümkün olabilir. Ancak bu, frigorifik araçlara ihtiyaç olmayacağı anlamına gelmez.

Bu arada, müstahsil ve ihracatçılardan gereken araç ve bilgiler ile donatılması gerekligine tekrar işaret etmek lâzımdır.

Gegen seneki yaşı sebze ihracatı denemelerinin büyük çapta olmasına sebebini, işin bir sir halinde yapılması aramak yanlış sayılır.

Ihracat elemanlarının ortak bir gayeye yönelik yapılması için gereken liderliği yapacak organizasyonun teşebbüsü eline alması, işin halli bakımında son derece lüzumlidur.

SUMMARY OF CONTENTS

MONTH OF ECONOMIC MOVEMENTS

p. 1

Last month has been a month of economic movements and activities. While work was continuing on the Five Year Plan the Planning Organisation has announced the targets set up to be reached in 15 years.

The Prime Minister attended the opening of Investment in Industry and Capital Formation Seminar and in his speech addressed the foreign business men and experts and said that they would be able to find fields of work in Turkey. The Seminar lasted until 25th August the capital and investment problems of Turkey has been discussed thoroughly.

The Prime Minister also held a press conference in Istanbul and gave detailed information on the economic and political situation of Turkey.

Parallel to meetings held with the representatives of the private sector meetings, were held between the Government and labour representatives as well as between the Government and small tradesmen and artisans.

Finally on August 20 the Minister of Commerce opened the Izmir International Fair.

Outside of Turkey also there has been new movements relating to Turkey's economy. New participations are expected in the Consortium founded to aid Turkey. Another important event outside of Turkey is the interruption of negotiations between England and the Common Market.

HIDDEN POWER OF NATIONAL INDUSTRY STANDARDS

p. 3

Dr. N. N. Tanyolac in his article explains how after many financial and administrative difficulties the Turkish Standards Institute completed its initial phase and became one of the foundation stones of our national industry. He goes on to say that the reason for the delay in taking up of the preparation of national industry standards was that the uses, preparation and hidden power of standards had not been fully understood by our industrialists, administrators and intellectuals.

We are used to the word standard. However, we are inclined to understand the obligatory standards only, and our administrators seem to believe that a standard can be prepared by taking a foreign standard and translating it into Turkish. This shows that the hidden power of standards has not yet been learned, and it is generally assumed that standard serve

1. to increase production

2. to improve quality

3. to reduce cost

4. to save from materials and labour

But above all these aims standards have a hidden power and that is the protection of national industry.

It would not serve any purpose to translate a foreign standard and adopt it as our own, because the conditions of the foreign country can almost never be the same as ours. Actually, the International Standards Organisation which has been trying to set up joint standards for its 47 member countries for 18 years succeeded in getting only 18 standards accepted by the members.

When a country has standards, products which do not comply with those standards cannot be imported from abroad and since foreign countries find it more costly to produce goods which comply with another country's standards there is no opportunity for import of products for which standards have already been set up. This is another way in which standard serves to protect a country's national industry.

To-day TSE has developed sufficiently to be considered as one of the soundest supports of our country's industry. During the next five years TSE and Turkey's industry will work hand in hand.

STANDARDS FOR FRUITS AND VEGETABLES IN TURKEY AND IN EUROPE

p. 4-5

Law No. 1705 which was issued a very considerable time ago, recognized certain rights for the Government in the way of ensuring high quality production for export commodities had immediately established the desired types for a few agricultural products. In the following years the number of agricultural products for which types were laid down had only reached 10 including filberts, seedless raisins, pistachios and apples.

Parallel to Government efforts in this respect Grain and Oil Seeds Exporters Union in Mersin and Citrus Fruit Exporters Union, also in Mersin, jointly specified the citrus fruit types in Turkey and the Dry Fruit Exporters Union specified the types of dried figs.

After TSE was activated in accordance with Law No. 132, studies for standards for fruits and vegetables were commenced. The first standard prepared was for citrus fruit (TS. 34) which became an obligatory standard by the recommendation of the Ministry of Commerce. Then the stan-

dard for filberts (TS. 48) was prepared to replace the Filbert Norm Regulation. The third standard in this category was the standard for peaches (TS. 42) which became effective as of 24 August 1962.

This means that we have standards now only for six agricultural products. However TSE is now working on standards for Antep pistachios, pears, strawberries, tomatoes, dried mulberries, dried apples, dried plums, almonds, walnuts, apricots, chestnuts, dried horse beans, dried beans, dried figs, dried onions, lentil, chick peas, tables grapes, morello cherries, peanuts, green peppers.

OECD, knowing the importance of standards in commercial life, recommended setting up international standards for certain products. At the moment European common standards are six in number: apple (4 standards), pear (4 standards), tomatoes (5 standards), cauliflower (5 standards), dry onions (6 standards), apricot (6 standards), lettuce (7 standards), plum (7 standards).

At the meeting of the working group held in Geneva on 25-28 June 1960, Austria, Belgium, Spain, Finland, France, Hungary, Italy, Poland, Russia and Czechoslovakia declared that they agree to adopt these standards.

Common Market countries have, on basis of articles 42 and 43 of the Rome Agreement, set up the standards to be applied in the member countries along the same lines with the principles laid down by the Working Group.

At present when we are obviously in need of making every effort to increase the standards, for our export commodities fruits and vegetables have become an urgent requirement.

THE ROLE OF STANDARDS IN PROTECTING INDUSTRY p. 6

As industry develops through new inventions countries which feel it their duty to protect their industries tried to take certain measures in this respect. At the time liberalism reigned the only precaution was to levy high customs taxes on industrial products import of which was not desired. In our times certain other measures are applied, although customs are still the most effective means to prevent imports.

Customs are divided into two groups as financial and protective. The main purpose of financial customs is to procure income for the treasury. The protective customs on the other hand, protects local production against competition by making the foreign products difficult to purchase because of high prices.

Another protective precaution is import restrictions and contingencies.

Besides the above mentioned precautions and measures standards also play an important role in protecting local industries, particularly in underdeveloped countries. Even way back in 1930 Law No. 1705 contained a provision to the effect that sale of export of goods which do not comply which feel it their duty to protect their industries tried to be prohibited. This naturally also applied to import goods as the word «sale» covers both locally made or imported goods. Likewise according to Law No. 132 import of goods which do not comply with the standards set up as obligatory standards by the Turkish Standards Institute are not permitted. In this way industry is protected against both external and internal illegalities.

Standards establish a quality restriction. Any product import of which is not restricted can be imported provided that it complies with the Turkish standards set up for that product.

Our industrialists should be willing to support standards if they desire Turkish industry to be protected. All measures and precautions taken may change by time, but standards remain.

PORTRAITS

Dr. LAL C. Verman

p. 7

Dr. Verman is the Director of Indian Standards Institute since it has been founded and he is the man who is responsible of the esteem the institute received not only in India but all over the world. He has been elected Deputy President twice in succession for the International Standardization Organisation.

When the first K. L. Moudgil prize had been presented to him by the Prime Minister of India in 1958 he was described as «scientist, engineer and a leader in the world of standardization. He is courageous in preparing new plans and a true leader with great imagination. He is the man who brought the Indian Standards Institute to its present esteemed level».

Sir Roger Duncalfe

President of ISO during the period 1955-1959.

Sir Roger Duncalfe has started work early when he was 16, at a company dealing with fertilizers and glue. Later he became a name in that field. He played an important role in founding the British glue Industry. Since the First World War he was interested in companies studying the use of bones in this branch of industry.

He first started working in the field of standardization in the year 1934. He has received his title due to his success in this field.

NEWS FROM TSE

p. 10

It is requested by the Board of Directors that work on standards should be expedited through a circular dated August 1 1962 sent to preparatory groups.

Certain changes have been made in TS. 17 and 18 to make manufacture possible.

Provisions pertaining to samples of battery standards have been changed, in order to reduce the financial burden on the manufacturers in relation to sampling.

The standard for Liquid Gas Distribution Tubes is expected to be made obligatory by the Council of Ministers.

TSE President Faruk A. Sünter left for Italy for certain studies. He is expected back in the middle of September.

TSE's annual vacation has ended at the end of August.

TS. 35, 36, 37, 38 as well as peach standards are published in Official Gazette No. 11181 dated 15/8/1962 and Official Gazette dated 24 August 1962 respectively as obligatory standards.

STANDARDS RELATED TO INSULATED CONDUCTORS MADE OBLIGATORY

p. 12

The first standards issued by the TSE are related to electric conductors, and they are now the first standards made obligatory by the Ministry of Industry. By a decree published in the beginning of 1960 TS. 1, TS. 2 and TS. 3 and later TS. 17 and TS. 18 relating to electrolytic copper wires were made obligatory. When the decree came into force manufacture of non electrolytic copper conductors became prohibited. However, controls showed that manufacturers were engaged in illegal competition by manufacturing conductors from refined copper. Decree dated 24 June 1961 gave three months for liquidation of products contrary to

the standards. In the meantime TSE prepared the standard for insulated conductors and recommended that this standard be made obligatory. The Ministry of Industry complied with this recommendation and made it obligatory by Decree No. 6/674 dated 23 June 1962. This decree allows 6 months for liquidation of products not confirming to the standards.

CEMENT STANDARDS

p. 13-14

Cement is one of the main construction materials. The cement standards used in Turkey up to present were taken from 1932 German norms which were, in 1938, partly translated partly adopted. However, in view of the progress recorded in technique as well as development of and increase in number of cement types the standards had to be changed.

For this reason after years of study in which representatives of ministries concerned, Union of Producers, consumers and manufacturers participated the new cement standards have been set up.

The commencement of these studies coincide with the foundation of Turkish Standards Institute in 1957. The main reason why they lasted so long is the difficulties encountered by the institute in the beginning. The secondary reason was the wish to go deep into the subject and prepare a standard which would answer all requirements.

The new cement standards comprise of 15 parts.

TS.. 19 — Portland cement

TS. 20 — High Furnace Slag cement

TS. 21 — White Portland Cement

TS. 22 — Masonry Cement

TS. 23 — Cement Sampling Methods

TS. 24 — Cement, technical inspection methods

TS. 25 — Trass

TS. 26 — Hydraulic cement

TS. 27 — Trass standard Lime Powder

TS. 28 — Trass, sampling methods

TS. 29 — Trass, Technical Inspection Methods

TS. 30 — Construction Limes

TS. 31 — Construction Lime Sampling Methods

TS. 32 — Construction Lime . Technical Inspection Methods

TS. 33 — Standard Sand

It can be seen that varieties of cement have been increased. Thus it will be possible to use different cements for different works.

Compared to the old standards, chemical provisions have been lightened, and stress is placed on fine grinding in new standards.

At the same time, cements have been divided into three groups as known below according to their places of use :

1. NPC : Normal Portland Cement

2. YPC : High Resistance Portland Cement

3. IPC : High Initial Resistance Portland Cement

The main factor used in measuring the resistance of cements is standard sand. For this reason standard sand has been taken up separately.

Another use of new cement standards will be to ease the way into accepting the RILEM-CEMBUREAU standards which will soon be internationally accepted.

A great deal of loss occurs due to bursting of cement sacks. Therefore, packing in 4 and 5 layer Kraft paper is made obligatory. The five layer sack will be used in overseas transports.

The sample taken for quality control must be truly representative of the party under study. Consequently sampling methods are also standardized.

Out of the fifteen parts of the cement standards one perhaps needs clarification, and that is «masonry cement». In construction works «reinforced mortar» is used. This type of mortar is a mixture of cement and lime. «Masonry Cement»

The most important role of cement is its use in concrete. Concrete technology has shown a great progress in recent years. To-day huge concrete buildings are being constructed all over the world. For the best concrete mix three factors are important : resistance and size of aggregates, quality of cement and the ratio of cement and water.

This leaves no doubt about the importance of quality of cement.

The group which prepared the Turkish cement standards took all these points explained in the preceding into consideration, and ensured production of various types of cement suitable for various works.

NEW STANDARDS :

LIQUID GAS DISTRIBUTION TUBES

p. 17

Mr. Bülent Büktas in this Article points out the importance liquid gas will gain in Turkey after it will start to be used at homes and in industry and agriculture. He proceeds to explain that the liquid gases are highly inflammable and combustible which are kept, transported and distributed under high pressure. Therefore it is obvious that from the refinery to the place of use all necessary precautions must be taken to prevent loss of life and property. As a matter of fact all countries which use liquid gases feel it necessary to establish obligatory standards in this respect.

The Turkish Standards Institute also attached great importance to liquid gases after it became apparent that they were going to be used to a great extent in view of the progress made in the petrol industry in Turkey. The Institute gave foremost consideration to steel tubes in which liquid gas will be carried, as these will be in constant use by humans, and prepared a draft standard for «Liquid Gas Tubes to be Used in Homes and Industry». The draft was then sent to fifteen places including the Technical University, private and public associations, refineries and gas distributing companies. The recommendations received were also taken into consideration where necessary and the draft was finalized. As it is now approved by the Technical Board of the Institute it will soon come into effect as a Turkish Standard and will become an obligatory standard after approval by the Ministry of Industry.

The main purpose of the standard is to lay down the principles to be followed in the manufacture and marketing of distribution tubes.

Consequently the new standard lays down the necessary principles for the manufacture, material to be used, sampling and inspection, labelling and inspection certificates for these tubes.

Due to their below explained properties timber wire posts are used as telegraph and telephone posts, and in construction of low and average stressed electric aerial lines as much as steel and reinforced concrete posts.

1. As the cost of impregnated timber posts is lower than the cost of steel or reinforced concrete posts to be used for the same purpose the initial capital required for areal lines will be reduced considerably, the length of line to be constructed with limited capital will increase and the country will benefit both financially and from the view point of time spent for construction.
2. The life of impregnated post is 15 to 30 years. This is satisfactory as electric lines in our country may have to undergo changes due to electric systems being new and not yet finally placed. In fact it is more feasible to use posts with shorter lives.
3. The weight of impregnated timber posts is less than steel or reinforced concrete posts in consequence of which transportation of timber posts is easier and cheaper.
4. Timber posts may be strengthened to resist greater strengths.
5. They do not require periodical painting as steel posts do.
6. Their foundations are simpler and can be constructed with cheaper materials.
7. Timber posts are easier to climb and maintenance and repair works of areal lines are thus facilitated.
8. Lives of impregnated timber posts can be lengthened 25-30 years when impregnation at the bottom is renewed

towards the end of their natural lives. In view of probable radical changes in the electric industry in the near future money invested in very long lived steel or reinforced concrete posts may be wasted.

9. The low cost of timber posts reduces the cost of electricity.

10. Timber posts have advantages in regard to insulation.

11. Easy transportability of timber posts provide flexibility in times of war.

12. They can be lathed and not create a problem as regards esthetics.

The standard which will ensure preparation of timber posts to meet the above requirements, also takes into consideration the possibilities of our forests and our forestry. Trees which are suitable for the purpose as to size, shape and capacity to accept impregnation are carefully selected.

The standard will also open a new field of fabrication, in view of the necessity of lathing, opening holes for fillers, impregnation, preparing the necessary fillers and constructions.

The proposal for the standard was made by the General Directorate of Electric Works, whereupon the standards Institute commenced work on it. The Technical Board of the Institute accepted the standard as Turkish standard No. 56 on 24 July 1962.